

Ekonomi me ministrin hungarez Nagy: Bashkëpunim në fushën e bujqësisë

Faqe 4

Strukturë e re e turizmit rural në Bajkaj të Delvinës

Faqe 5

Kush i përfiton të ardhurat nga eksportet bujqësore?

Faqe 5

AGROBIZNESI

Rr. "Qemal Stafa", P. 9-katësh,
Nr. 70, Kati 2, Pazari i ri, Tiranë.
Tel: +355 4 2 251 910 /911
Email: info@fedinvest.al
kontakt@fedinvest.al
www.fedinvest.al

BOTIM I KËSHILLIT TË AGROBIZNESIT SHQIPTAR

Adresa: Rruga "Mine Peza", Pallati 87/3, Hyrja 1, Kati i parë, Tel/ Fax: 2229445
E-mail: infokash@yahoo.com www.kash.org.al

E Premte, 27 Gusht 2021

Viti i shtatëmbëdhjetë i botimit - Nr. 420
Çmimi 125 lekë

E përdyjavshme e pavarur

BUJQËSIA JEP 20% TË PPB DHE 42% TË FUQISË PUNËTORE MEKANIKA BUIQËSORE MBI 15-VJEÇARE FERMERËT NEVOJË PËR PAJISJE TË REJA

Në një intervistë për radio "Ejani", Agim Rrapaj, Kreu i Këshillit të Agrobiznesit Shqiptar thotë se Shqipëria njihet për prodhimin e perimeve dhe eksportin e tyre jo vetëm në rajon, por edhe më gjerë dhe gjatë pandemisë ka patur shifra pozitive sa i përket eksporteve dhe në këtë tregues pozitiv kanë ndikim shumë faktorë, si bankat apo mbështetja e qeverisë

RISI ALBANIA

?????

Një projekt i Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim SDC

Partner for Growth

Faqe 2

BUJQËSIA NË FOKUS

"Gjalpi i arrorëve, me lëndë të parë vendi, por ka vështirësi në grumbullim"

Faqe 7

KËNDI I EKSPERTIT

MINISTRIA E BUIQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
DREJTORIA E PROGRAMEVE TË ZHVILLIMIT TË BUIQËSISË,
SIGURISË USHQIMORE DHE ZHVILLIMIT RURAL

Faqe 11, 12

Rritje e punësimit në bujqësi me 20% në 6-mujorin e parë të vitit

Punësimi në sektorin rural shënoi një përmirësim të ndjeshëm edhe në 6-mujorin e parë të këtij viti. Sipas të dhënave nga Instituti i Sigurimeve Shoqërore, (ISSH) kontributet e të vetëpunësuarve në sektorin e bujqësisë...

Faqe 6

TURIZËM RURAL

Agroturizmi "Te fuçitë", një kombinim i bukur i peizazhit natyror dhe produkteve bio

Faqe 10

Adresa: Rruga e Kavajës, Qendra "Kondor", Tiranë;
Cel.: 0672035581; 0684855580

Palët në marrëveshje bashkëpunimi

Ky studim rasti analizon marrëdhëniet midis një prej eksportuesve kryesorë të produkteve të hortikulturës, Doni Fruits dhe një grupi furnizues fermerësh të vendosur në Divjakë. Në vijim është dhënë një përmbledhje si për Doni Fruits ashtu edhe për grupin e fermerëve.

Doni Fruits

Doni Fruits u themelua në vitin 1958, në Kosovë, ku fillimisht filloi si një biznes i vogël familjar me qëllim parësor grumbullimin, kultivimin dhe eksportimin e frutave dhe perimeve. Me përvojën e ni Fruits

Doni Fruits u themelua në vitin 1958, në Kosovë, ku fillimisht filloi si një biznes i vogël familjar me qëllim parësor grumbullimin, kultivimin dhe eksportimin e frutave dhe perimeve. Me përvojën e vlefshme të fituar gjatë viteve në eksport, tregti me shumicë dhe pakicë,

Greqi).

Doni Fruits i bashkoi këta fermerë në një grup për të bërë certifikimin e përbashkët GlobalGAP. Fermerët e njihnin njëri-tjetrin para se t'i bashkoheshin grupit, por para së gjithash kishin besim tek blerësi (Doni Fruits). Megjithëse objektivi dhe aktiviteti fillestar për të cilin Doni Fruits i bashkoi ata ishte procesi i certifikimit GlobalGAP, gjatë këtij bashkëpunimi, besimi vazhdoi të rritej brenda grupit dhe bashkëpunimi u zgjerua përtej certifikimit.

Burimi: Intervistë me AR (ish Drejtor Ekzekutiv, aktualisht Shef i Departamentit të Certifikimit të Doni Fruits) dhe FI (udhëheqës i grupit të

Workers at agribusiness centre DONI Fruit in Lushnje, Albania. © FDFA

Doni Fruits ka krijuar një prani të fortë në Shqipëri, Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut.

Doni Fruits është një nga eksportuesit kryesorë të produkteve të hortikulturës në Shqipëri. Ajo furnizohet nga rreth 1500 fermerë, shumica e të cilëve grupohen në klastera ose grupe sipas aktivitetit (produkteve) kryesore që ata prodhojnë.

Doni Fruits merret me të gjitha llojet e frutave dhe perimeve që eksportohen nga Shqipëria, por perimet e serrave janë eksportet kryesore. Ajo eksporton produkte në tregje të ndryshme në rajon dhe BE.

Grupi i fermerëve të Divjakës

Grupi i fermerëve në Divjakë përbëhet nga 4 fermerë. Grupi furnizon Doni Fruits me shalqi dhe perime fushore kryesisht për tregun eksportues. Grupi është joformal (i ndryshëm nga Ferma Myzeqeja, nuk është i regjistruar si kooperativë ose në ndonjë mënyrë tjetër formale). Drejtuesi i grupit, FI është një i ri i arsimuar mirë (fillimi i viteve 30). Ai është një emigrant i kthyer (kishte emigruar në

fermerëve)

Siguria e ushqimit si një motiv për ndërveprimin midis blerësit dhe grupit të fermerëve

Përmes certifikimit GlobalGAP, prodhuesit dhe eksportuesit shqiptarë të frutave dhe perimeve kanë demonstruar se mund të plotësojnë kërkesat e standardeve të sigurisë të disa tregjeve të BE -së (veçanërisht zinxhirët kryesorë të supermarketeve) dhe në sigurimin e kontratave me blerësit e BE-së, ata kanë arritur qasje dhe çmime më të mira në treg për fermerët.

Sigurimi i standardeve të larta të sigurisë ushqimore është një përparësi kryesore për Doni Fruits, sipas AR. Doni Fruits po synon të rrisë praninë e saj në tregjet më të larta, veçanërisht tregjet veriore të BE-së të cilat ofrojnë çmime më tërheqëse, por gjithashtu kanë standarde shumë të kërkuara të sigurisë ushqimore. Duke marrë parasysh gjithashtu situatën e sigurisë ushqimore në Shqipëri (e përshkruar në hyrje), certifikimi i njohur ndërkombëtarisht që siguron blerësin e standardeve të sigurisë ushqimore (dhe standardeve të tjera përkatëse), siç është GlobalGAP, janë thelbësore për të synuar tregun kërkuar të BE-së. Prandaj, Doni Fruits është angazhuar vitet e fundit në procesin e certifikimit GlobalGAP.

Kohët e fundit, kompania ka bashkëpunuar me 58 fermerë, të cilët janë certifikuar për herë të parë nën certifikimin e grupit GlobalGAP, me mbështetjen e RisiAlbania. RisiAlbania është një projekt i financuar nga SDC dhe i zbatuar nga Helvetas Swiss Intercooperation and Partners Albania, i cili fokusohet në përfshirjen sociale dhe qëndrueshmërinë. Sektori i bujqësisë konsiderohet si një sektor prioritar për aktivitetin e tij mbështetës. Sativa është organi certifikues i akredituar ndërkombëtar me bazë në Portugal, i cili certifikoi Doni Fruits dhe grupin e lidhur të fermerëve⁴.

Eksportuesit shqiptarë nuk ishin të informuar për opsionin e certifikimit të grupit GlobalGAP, i cili është shumë më i lirë në krahasim me certifikimin e fermerëve individualë dhe mekanizmat për zbatimin e tij. RisiAlbania, përmes punësimit të ekspertëve të specializuar dhe ofruesve të shërbimeve, siguroi trajnim dhe informacion dhe mbuloi koston fillestare të certifikimit, sipas GO, RisiAlbania.

Certifikimi i grupit GlobalGAP kërkon krijimin e një Sistemi të Menaxhimit të Cilësisë (QMS) dhe ekipit të koordinuar nga blerësi, në këtë rast Doni Fruits. Nga njëra

anë ata trajnojnë, këshillojnë dhe mbështesin fermerët në zbatimin e standardeve dhe nga ana tjetër ata organizojnë inspektime dhe auditime për secilën nga fermat në mënyrë që të sigurohen se po respektojnë kërkesat, sipas ZQ, RisiAlbania.

“Ne zgjodhëm fermerët më të mirë që ishin të gatshëm të bashkëpunonin. Ne identifikuam fermerët më të mirë që demonstruan se ishin më të mirët në lidhje me ne (Doni Fruits) nga përvoja jonë në 6 vitet e fundit”, tha PR. “Në rastin e grupit të fermerëve të Divjakës ka një bashkëpunim më të fortë midis fermerëve sepse ata kanë një udhëheqës të mirë (FI, i cili u intervistua veçmas - shiko më poshtë). Ekziston një potencial për të zgjeruar atë grup dhe për të forcuar bashkëpunimin”, deklaroi PR.

“Doni është treguar i besueshëm me kushtet dhe çmimet e pagesës, por gjithashtu kërkon cilësi. Doni kërkon protokolle specifike të trajtimit kimik dhe është këmbëngulës për këtë”, tha FI, udhëheqësi i grupit. Ata filluan bashkëpunimin në 2018, në kontekstin e fillimit të zbatimit të certifikimit GlobalGAP i cili u arrit në 2019.

Motive të tjera për bashkëpunim midis palëve

Ka disa përfitime të tjera për të dyja palët e përfshira në marrëveshjen e bashkëpunimit:

i) Doni Fruits mund të ketë kontroll mbi procesin e teknologjisë duke siguruar farërat e duhura dhe disa inpute, për të siguruar cilësinë e duhur dhe ndihmën teknike për fermerët përmes agronomit të tij të punësuar, i cili është i specializuar në mbrojtjen e bimëve. “Nëpërmjet grupit është më e lehtë të kontrollosh dhe udhëzosh fermerët për proceset e teknologjisë së pro-

dhimit”, tha AR.

Kujdes!!!
Cdo perkthim apo publikim te pjeseve duhet citur sakte burimi zyrtar per shkak te copyright.
Web ku mund te aksesohet botimi:
<https://www.thecommonsjournal.org/>.

4 <https://www.risialbania.al/group-globalg-a-p-certification-for-lushnja-farmers-ensures-export-opportunities/?lang=en>
5 ALL, Albanian Lek is the Albanian currency. Approximately 1 USD = 100 ALL. 17

ii) Fermerët përfitojnë nga treguigantuar. “Përmespjesëmarrjes në këto grupe, fermerët mund të shesin produktin sepse janë të kontraktuar nga Doni Fruits. Për më tepër, ne mund t’u sigurojmë atyre varietetet e farës së nevojshme për tregun e eksportit, nga e cila përfiton fermeri”, deklaroi AR.

iii) Specializimi është i dobishëm për blerësin. “Përmes specializimit, ne sigurohemi që mund ta marrim vëllimin e produktit në një vend”.

Qëndrueshmëria e bashkëpunimit

Ndërveprimi midis blerësit dhe grupit të fermerëve po tregon qëndrueshmëri. Doni Fruits dhe eksportuesit e tjerë që zbatuan certifikimin e grupit GlobalGAP arrijnë të eksportojnë në tregjet veriore të BE-së, ndërsa tradicionalisht objektivi kryesor i eksportit ka qenë rajoni i Ballkanit dhe furnizuesit e zinxhirëve të supermarketeve, duke arritur kontrata me çmime më të larta.

Duke pasur parasysh që blerësi ka arritur të shesë në tregje me vlerë të lartë mund të përballojë t’i paguajë fermerëve çmime më të larta. Fermerët e certifikuar kanë përfituar mesatarisht 10-15% çmime më të larta, sipas GO, nga Risi Albania dhe në rastin e Doni Fruits që furnizonte fermerët, fermerët e certifikuar kishin marrë të paktën 5 lekë/kg çmime më të larta në krahasim me fermerët e pacertifikuar, sipas AR. Për më tepër, hyrja në marrëdhënie biznesi me furnizuesit e zinxhirëve të supermarketeve ul rreziqet e tregut, të tilla si luhajtjet e çmimeve të cilat janë të

zakonshme në tregjet rajonale (vendet) e shitjes me shumicë të frutave dhe perimeve të freskëta.

Doni Fruits ka vazhduar të krijojë grupe të reja fermerësh dhe t’i mbështesë ata për certifikimin GlobalGAP, pa mbështetje të mëtejshme të donatorëve. Doni Fruits ka inicuar ose mbështetur krijimin e grupeve të tjera joformale. Për të rritur përpjekjet e saj, kompania po konsideron gjithashtu të mbështesë krijimin e kooperativave të regjistruara zyrtarisht. Kohët e fundit, Doni Fruits ka mbështetur një grup fermerësh relativisht të mëdhenj për të regjistruar kooperativën, e cila quhet “Ferma e Shqiponjave”. Ajo ka shtatë anëtarë dhe 25 Ha dhe po kalon procesin e certifikimit të grupit GlobalGAP për dy produkte.

Duke ndjekur shembullin e mirë të Doni Fruits dhe eksportuesve të tjerë që kishin zbatuar certifikimin në grup, më shumë eksportues po e prezantojnë atë.

Megjithëse qëllimi i bashkëpunimit fillimisht u përqendrua në certifikimin e përbashkët, bashkëpunimi midis fermerëve u shtri edhe në blerjen e inputeve të përbashkëta, duke mundësuar çmime më të ulëta të blerjes dhe qasje më të mirë në shërbimet këshilluese. “Furnizuesi i inputeve sjell

agronomin e tij për të na kontrolluar dhe këshilluar, gjë që nuk ndodhte kur ne vepronim si fermerë individualë. ... Si grup ne mund t’i imponohemi furnizuesit të dhëna”, deklaroi FI. Për më tepër, disa shërbime mekanike ofrohen nga anëtarët brenda grupit. “Anëtarët e grupit ofrojnë këto shërbime me përparësi dhe me çmime më të ulëta për fermerët brenda grupit”, deklaroi FI. Bashkëpunimi më i madh mes anëtarëve të grupit pritet të përfitojë më tej për ta.

5. Diskutim

(Vijon ??????)

INTERVISTA

BUJQËSIA JEP 20% TË PPB DHE 42% TË FUQISË PUNËTORE

MEKANIKA BUIQËSORE MBI 15-VJEÇARE FERMERËT NEVOJË PËR PAJISJE TË REJA

Në një intervistë për radio "Ejani", Agim Rrapaj, Kreu i Këshillit të Agrobiznesit Shqiptar thotë se Shqipëria njihet për prodhimin e perimeve dhe eksportin e tyre jo vetëm në rajon, por edhe më gjerë dhe gjatë pandemisë ka patur shifra pozitive sa i përket eksporteve dhe në këtë tregues pozitiv kanë ndikim shumë faktorë, si bankat apo mbështetja e qeverisë

Bujqësia në Shqipëri është hallka kryesore e zinxhirit ushqimor, por jo më pak të rëndësishme janë edhe blegtorja, peshkimi dhe akuakultura, agrobiznesi e veçanërisht qendrat e grumbullimit, agropërpunimi që është i lidhur ngushtë me subjektet që përpunojnë produktet agroblegtorale, bimët mjekësore dhe bletaria, agropylltaria, mjedisi dhe agroturizmi. Gjithashtu tregjet agroblegtorale, financat dhe mikrofinancat. Të gjitha këto së bashku bëjnë atë që ne e quajmë ekonomia e ushqimit. Kryesore mbetet bujqësia, e cila jep edhe prodhimin më të madh në kuadër të të gjithë këtyre hallkave të zinxhirit ushqimor. Problemet e bujqësisë janë të vështira për t'u realizuar dhe për t'u trajtuar për arsye se ato varen nga shumë faktorë.

Kohët e fundit, bujqësia në Shqipëri është prekur nga tërmeti, pandemia dhe nga kushtet e vështira të motit, që siç po vërehet në kohën e ftohtë ndeshet me ngricat dhe rebeshet e shiut dhe të breshërit dhe përmytjet, ndërsa në periudhën e nxehtë ndeshet me problemet e zjarrit dhe të ujitjes. Të gjitha këto së bashku bëjnë që bujqësia të përballet me el-

Këshillit të Agrobiznesit Shqiptar thotë se Shqipëria njihet

nga buxheti i shtetit, përmes skemave kombëtare. Të gjitha

“

Rrapaj:

Ne kemi rreth 10.000 traktorë që punojnë, por ata kanë probleme me dokumentacionin e tyre, me kolaudimin, me vjetërsinë e teknologjisë të cilat janë më shumë se 15 vjet dhe po të ishim në Bashkimin Europian, të gjitha këto mjete nuk do të lejoheshin të punonin për efektivitetin e ulët që ato kanë.

për prodhimin e perimeve dhe eksportin e tyre jo vetëm në rajon, por edhe më gjerë dhe gjatë pandemisë ka patur shifra pozitive sa i përket eksporteve dhe në këtë tregues pozitiv kanë

këto së bashku, pra investimet e fermerëve veçanërisht investimet që bëjnë fermerët nga të ardhurat e remitancave, investimet që janë bërë përmes kredive bankare, duhet theksuar që kohët e fundit edhe bankat e kanë ndryshuar pozitivisht qasjen ndaj kreditimit të sektorit agro, në të njëjtën kohë edhe BERZH-i, një mision financiar i rëndësishëm, ka ndikuar pozitivisht me garancinë që u ka dhënë bankave të nivelit të dytë për dhënien e kredive edhe financimi nga buxheti i shtetit dhe nga IPARD II, ka qenë një ndihmesë edhe një faktor me rëndësi për të arritur rezultatet që ne kemi arritur deri tani në fushën e eksportit.” - tha Rrapaj

Në vend, sipas Rrapajt është bërë përparim edhe sa i përket qendrave të grumbullimit.

“Shqipëria ka 247 qendra grumbullimi, të cilat punojnë për eksport dhe për tregun e vendit, por kryesisht për eksport dhe kjo ka bërë që ne të arrijmë një rezultat pozitiv në eksport falë edhe kushteve të mira që kemi përsa i përket hershmërisë. Shqipëria del me perimet e fushës dhe perimet e serrave një muaj përpara vendeve të rajonit dhe ky është një avantazh shumë i mirë për

të kapur tregjet, njëkohësisht edhe për të lëvruar mallra më me sasi në tregjet e rajonit dhe më gjerë”, bën të ditur Rrapaj.

Me gjithë progresin e bërë nuk mbeten pas edhe problemet që kërkojnë zgjidhje. Informaliteti tek fermerët vazhdon të jetë një ngerc që pengon funksionimin normal të të gjithë zinxhirit.

“Në rradhë të parë një nga problemet që duhen zgjidhur është kooperimi dhe koordini-

largimin e këtij projekti përsëri do të ulët sasia e investimeve që kemi në fushën e ujitjes dhe kullimit. Është një sektor mjaft i rëndësishëm, jetik për rendimetin e realizimit të kulturave bujqësore dhe njëkohësisht mjaft i rëndësishëm edhe për shtimin e prodhimit bujqësor dhe atë blegtoral, por edhe të gjithë hallkave të zinxhirit ushqimor. Shqipëria është një vend me potencial shumë të madh përsa i përket ujitjes,

mi. Rreth 83% e fermerëve në Shqipëri janë të paformalizuar, nuk kanë NIPT dhe kjo e dëmton rëndë gjithë procesin dhe leverdinë e punës së tyre në këtë sektor”, thotë Rrapaj

Fermerët shqiptarë vazhdojnë të punojnë me mjete shumë të vjetra në bujqësi.

“Ne kemi rreth 10.000 traktorë që punojnë, por ata kanë probleme me dokumentacionin e tyre, me kolaudimin, me vjetërsinë e teknologjisë të cilat janë më shumë se 15 vjet dhe po të ishim në Bashkimin Europian, të gjitha këto mjete nuk do të lejoheshin të punonin për efektivitetin e ulët që ato kanë. Pavarësisht nga ndihma që është dhënë kohët e fundit sa i përket uljes së çmimit të karburantit dhe dhënies së një sasive falas fermerëve, përsëri sektori i mekanikës bujqësore mbetet një problem për t'u zgjidhur dhe kjo flotë e mekanikës bujqësore mbetet problem për t'u rinovuar”, shjeron Rrapaj.

Pjesa e ujitjes dhe kanalizimet janë një tjetër sfidë për bujqësinë Shqiptare

“Këtë vit Shqipëria mbylli dhe projektin me Bankën Botërore, që i shërbente mjaft mirë investimeve në fushën e ujitjes dhe kullimit, por me

veçanërisht burimeve ujore. Ne kemi rreth 60 miliardë metër kub ujë nga të cilat 39 miliardë derdhen në det pa u përdor, kjo edhe për efekt të mungesës së rrjetit ujitës dhe vaditës, njëkohësisht edhe për mungesë të

investimeve të cilat i përmenda më sipër”, thotë Rrapaj.

Problemet që vijnë si pasojë e mungesave të certifikatave të pronësisë po ashtu janë të shumta.

“Cerfikatat e pronësisë janë një tjetër problem i madh në sektorin e bujqësisë dhe jo vetëm, por dhe në të gjithë hallkat e zinxhirit ushqimor që përmenda dhe mungesa e certifikatave të pronësisë ka sjellë edhe një sërë problemesh

të tjera që lidhen ngushtë me problemet e financimit, investimeve, zbatimit të projekteve, disbursimin e fondeve grant etj”, na informon Rrapaj.

Me gjithë problematikën bujqësia vazhdon t'i japë mbi 20% prodhimit të përgjithshëm bruto dhe mbi 42% të forcës punëtore që është e angazhuar në Shqipëri. Me shqetësim shihet edhe mungesa e fuqisë punëtore veçanërisht mungesa e të rinjve

“Ky është një problem shumë i madh që zgjidhet vetëm me zgjidhjen e problemit të mekanizimit dhe veçanërisht me zgjidhjen e problemit të mekanizimit të vjeljes. Gjithashtu problemi i legjislacionit është një çështje me mjaft rëndësi që mbetet për t'u diskutuar në sektorin e bujqësisë dhe ndaj të gjitha hallkave të zinxhirit udhëqimor”, thotë Rrapaj

Sipas Kreut të KASH, Rrapaj ka ardhur koha që të rishikohen shumë ligje, të cilave u ka kaluar koha.

“Duhet amenduar dhe plotësuar me akte nënligjore, në mënyrë që t'i shërbejnë sa më mirë fermerit dhe të gjithë operatorëve të hallkave të zinxhirit ushqimor. Këtë vit Shqipëria pret rezultate shumë më të mira në të gjitha

ementë mjaft të vështirë për t'u realizuar dhe në të njëjtën kohë përballet edhe me sfida të tjera, të cilat në tërësinë e vet, fermerët i kanë tejkaluar dhe në shumë zona të vendit, siç është zona e Lushnjes, Fierit, Beratit, Korçës dhe Dibrës. Shumë zona të tjera bujqësore të Shqipërisë kanë arritur rezultate shumë të mira për sa i përket prodhimit të perimeve.

Në një intervistë për radio “Ejani”, Agim Rrapaj, Kreu i

ndikim shumë faktorë, si bankat apo mbështetja e qeverisë.

“Realisht ne kemi eksportuar dhe kemi rritur eksportin vit pas viti edhe në kohën e pandemisë edhe në kohën e kushteve të vështira të motit. Kryesisht kjo ka ndodhur për arsye të investimeve që kanë bërë fermerët në serra dhe veçanërisht edhe ndimës veçanërisht në fushën e perimeve nga fondet e dhëna nga Bashkimi Europian dhe fondet e akorduara

hallkat e zinxhirit ushqimor krahasuar me vitet e tërmetit dhe të pandemisë, njëkohësisht edhe rritja e prodhimit bujqësor blegtoral dhe e të gjithë hallkave të zinxhirit ushqimor pritet të jetë shumë herë më e madhe sesa 1%-shi që ne realizuam kohët e fundit në sektorin e bujqësisë dhe në të gjitha hallkat e zinxhirit ushqimor”, përfundon intervistën për Radio “Ejani” kreu i KASH, Rrapaj.

FOKUS NË BUJQËSI

Prodhimi i bimëve mjekësore në 15 mijë tonë, u eksportuan kryesisht në SHBA e Gjermani

Në totalin e eksporteve bujqësore pas grupit të perimeve të freskëta vijon të kryesojnë edhe eksportet e bimëve mjekësore. Prodhimi i Bimëve Mjekësore dhe Aromatike (BMA) ka ardhur duke u rritur çdo vit në vend.

Përmes mbështetjes financiare nga Skema Kombëtare në Bujqësi dhe programi IP-ARD II është rritur në 2080 ha sipërfaqja e mbjellë me bimë mjekësore dhe aromatike, në këto vitet e fundit.

Ministrja e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Milva Ekonomi ka publikuar të dhënat nga eksporti i bimëve medicinale.

Ekonomi thekson se “të dhënat e vitit 2020 tregojnë se sipërfaqja e zënë prej tyre ishte 6331 ha, ndërsa prodhimi i realizuar afërsisht 15 000 tonë. 95 % e këtij prodhimi është eksportuar në SHBA dhe Gjermani”.

“EUROSTAT e rendit vendin tonë të 16-tin në nivelin botëror për sa i përket eksporteve BAM. Programet zhvillimore të Qeverisë dhe skemat kombëtare do të vijojnë të mbështesin këtë sektor

me potencial të madh në rritjen e zinxhirit të vlerës dhe përfshirjen e komuniteteve lokale në prodhim”, thekson ministrja.

Skema Kombëtare e

Eksporti i këtyre bimëve ka rritur të ardhurat për familjet e zonës dhe ka nxitur punësimin.

Sektori i bimëve mjekësore dhe aromatike ka krijuar

Mbështetjes në Bujqësi dhe Zhvillimit Rural për vitin 2021, financon deri në 100 mijë lekë fermerët që mbjellin bimë mjekësore e aromatike në vlerën 200 000 lekë për hektarë.

Në Shqipëri ka mbi 7 mijë lloje bimësh, të cilat formojnë thuajse 32 % të të gjithë florës së Europës.

mundësi punësimi për rreth 100 mijë familje që jetojnë në zonat rurale të vendit. Ndërsa gjeneron rreth 18 milionë euro nga eksporti, i listuar si sektori i dytë më i madh në eksportin bujqësor.

Më 2020, Shqipëria ka eksportuar mbi 15 000 tonë bimë mjekësore dhe aromatike, me vlerë mbi 50 milionë euro.

Kanali vaditës në Bulqizë, në shërbim të fermerëve për ujitjen e rreth 700 ha tokë

Kanali vaditës Tuçep-Çerenec në Bulqizë, 19 km do t'i shërbejë disa fshatrave për vaditjen e më shumë se 700 ha tokë.

Ky kanal u rindërtua në kuadër të programit të qeverisë shqiptare “Ujë në çdo parcelë”, për të lehtësuar punën e fermerëve për vaditjen e tokave bujqësore.

Kryeministri Edi Rama publikoi pamje nga përfundimi i punimeve për rindërtimin të këtij kanali.

“Ky është kanali vaditës 19 km Tuçep-Çerenec në Bulqizë, që u shërben rreth 700 ha tokë dhe është rindërtuar në kuadrin e programit “Ujë në çdo parcelë”, falë të cilit kemi dyfishuar në këto vite tokën e mbjellë në Shqipëri”, – tha Rama.

Kanali ujitës Tuçep-Çerenec do të vadisë tokat bujqësore të fshatrave Tuçep, Ostren i Vogël, Lladomericë, Miresht, Terbaç, Golevisht, Viçisht e Çerenec.

Me rehabilitimin e këtij kanali fermerët e këtyre zonave, të cilët e sigurojnë jetesën e tyre përmes bujqësisë, do të kenë më shumë prodhime nga kulturat e tyre bujqësore.

Kur kaloni rrugën kombëtare në hyrje të Beratit bujqësor e prodhues, do të shihni në të djathtën tuaj, një nga investimet e reja të mbështetura nga Agjencia e Zhvillimit Bujqësor dhe Rural (AZHBR), nëpërmjet programit IPARD në funksion të zhvillimit të vazhdueshëm të bujqësisë.

Drejtoresha e AZHBR-së, Frida Krifca solli sot shembullin e kompanisë “Natural” shpk, që është ndërtuar me një frymë emancipuese: Të prodhojë vetë e ato prodhime t'i afrojë tregut duke ndjekur procesin nga mbjellja në paketim e në shitje.

“Ka në total dhjetë hektarë të mbjella me perime. Për të përmbushur vizionin, ndërtoi pikën e grumbullimit në

fermë me një sipërfaqe prej 1,200 m2, pajisur me dhoma frigoriferike për ruajtjen e

tyre. Aty, seleksionohet e pakëtohet produkti në standarde europiane ashtu siç programi

Ekonomi me ministrin hungarez Nagy: Bashkëpunim në fushën e bujqësisë

Shqipëria dhe Hungaria synojnë zgjerimin e bashkëpunimit në fushën e bujqësisë midis dy vendeve, me fokus arsimin e lartë dhe transferimin e teknologjive inovative në këtë sektor.

Ministrja e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Milva Ekonomi gjatë punimeve të Parasamitit të Sistemeve të Ushqimit, që u zhvillua ditët e fundit në Romë, pati rastin të takonte me ministrin hungarez të Bujqësisë, István Nagy.

Ekonomi tha se, “bashkëpunimi midis dy vendeve në fushën e bujqësisë ishte tema kryesore e diskutimit”.

Ndërsa theksoi se me homologun hungarez të Bujqësisë, István Nagy, “ramë dakord edhe në disa hapa konkretë që lidhen me arsimin e lartë dhe transferimin e teknologjive”.

Gjithashtu, vijoi Ekonomi, ndanë edhe ide që lidhen

Nagy shprehu gatishmërinë për realizimin e një bash-

më përfshirjen e të rinjve në pjesën digjitale të sektorit.

Nga ana e tij ministri

këpunimi midis Universitetit Bujqësor të Tiranës dhe atij të Budapestit.

Sezoni i prodhimit të rrushit, dyfishohen eksportet

Prodhimi vendas i rrushit, tashmë edhe në serra, po dominon gjithnjë e më tepër, jo

edhe serrat, për kultivimin e rrushit të tavolinës, duke shtuar ndjeshëm prodhimin dhe dyfi-

e Europës, falë një zinxhiri të mirëorganizuar, fermerë – përpunues – shitës”.

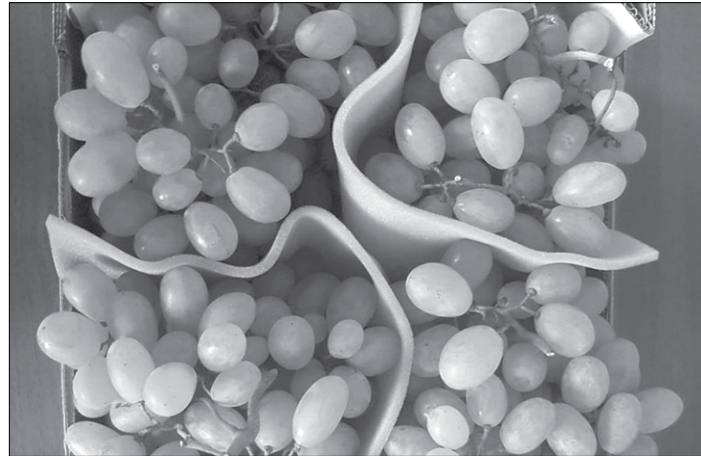
Mbi 11 mijë ha vreshta të shtrirë në të gjithë territorin, kanë bërë të mundur që prodhimi vjetor i vreshtarisë në Shqipëri, përfshi edhe pjergullat, të arrijë rreth 190 mijë tonë rrush.

Ndërsa vitet e fundit ka filluar edhe kultivimi i rrushit të tavolinës në serra që siguron hershmëri të prodhimit dhe rendiment të larta.

Zonat kryesore të prodhimit të rrushit gjenden mes kodrave dhe bregdetit të Shqipërisë Qendrore. Fieri, Berati, Elbasani dhe Vlora, janë qarqet me përqindjen më të madhe të prodhimit. Këto katër qarqe japin më shumë se gjysmën e prodhimit vendas të rrushit.

Rrushit i prodhuar në serra i cilësisë së parë shitet kryesisht në Kosovë, Kroaci, Rumani, Slloveni, Serbi, Mal të Zi.

Ndërkohë importet kanë rënë në mënyrë domethënëse nga viti në vit.

vetëm në furnizimin e tregut vendas por edhe në eksporte.

Drejtoresha e Agjencisë së Zhvillimit Bujqësor dhe Rural, Frida Krifca, u shpreh: “Jemi në sezonin e eksportit të rrushit të tavolinës”.

Falë mbështetjes së AZHBR-së, përmes programit IPARD, fermerët kanë zgjeruar investimet në plantacionet me vreshta. Gjithashtu po shtojnë

shuar eksportet e rrushit.

Me mbështetjen nga programi IPARD II, ata kanë investuar në përmirësimin e teknologjisë nëpërmjet përdorimit të mekanikës bujqësore, duke rritur prodhimin dhe përmirësuar ndjeshëm standardet e fidanëve të rrushit.

Krifca theksoi: “Sot rrushi “Made in Albania” nga fermat tona shkon në supermarketet

Pikat e grumbullimit bujqësor, qendra të eksporteve në tregjet e huaja

parashikon”, tha Krifca.

Ky investim i rëndësishëm në fushën e bujqësisë është

mbështetur nga AZHBR me një grant prej 200 mijë euro.

Kjo pikë grumbullimi me

kapacitete frigoriferike u vjen në ndihmë fermerëve të zonës për shitjen e prodhimeve, duke u garantuar atyre çmime optimale si edhe duke furnizuar tregun vendas me fruta të freskëta në çdo stinë, falë mbajtjes së tyre në atmosferë dinamike gjatë cikleve të prodhimit.

Në këtë pikë grumbullimi janë rreth 30 të punësuar që shërbejnë çdo ditë.

Pika e grumbullimit ndodhet në një zonë bujqësore, që njihet për produktivitetin e lartë të prodhimit dhe u vjen në ndihmë fermerëve të zonës për shitjen e sigurt të prodhimeve.

Kjo kompani është një ndër eksportuesit kryesorë të perimeve të freskëta shqiptare në tregjet e huaja.

INFORMACIONE

Kush i përfiton të ardhurat nga eksportet bujqësore?

Prodhimet dhe eksportet shqiptare kanë filluar të rriten. Shqipëria është vendi i parë në rajon për prodhimin e perimeve dhe i dyti, pas Serbisë, për prodhimin e frutave. Qeveria ka projektuar rritjen e eksporteve bujqësore në 1 miliardë e 200 milionë euro, por fluksi i lartë i eksporteve po pakëson ofertën në tregun vendas, duke sjellë rritjen e çmimeve. Por Kush i përfiton të ardhurat nga kjo rritje e eksporteve bujqësore?

ushqimeve u rritën në rekorde historike në tre dekadat e fundit.

Vlera arriti në 39 miliardë lekë.

Gjatë gjashtëmujorit të parë të 2021, janë nisur më shumë se 9 mijë ngarkesa për 123 mijë ton prodhime bujqësore.

Me gjithë zgjerimin e eksporteve, bujqësia vijon të jetë sektori më pak produktiv i ekonomisë. Specialistët vlerësojnë se rritja e të ardhurave nga shitjet po shkon më shumë të zinxhirët e furnizimit

se sa te prodhuesit. Fitimet e prodhuesve mbeten të ulëta. Në tremujorin e fundit të vitit 2020, paga mesatare mujore bruto në bujqësi ishte rreth 32 mijë lekë, ose 40% më e ulët se paga mesatare në shkallë vendi.

Kush i përfiton të ardhurat e konsiderueshme nga eksportet bujqësore?

Nga treguesit e mësipërm duket se, ndërsa eksportet janë në rritje, prodhuesit dalin me

humbje.

Sipas statistikave nga Ministria e Bujqësisë, në Shqipëri numërohen aktualisht rreth 350 mijë ferma. Një fermë rezultoi fitimprurëse nëse gjeneron të ardhura të mjaftueshme për të punësuar të paktën dy persona me kohë të plotë në pagë minimale dhe për të kursyer mënjatë investimet që duhen për fara, plehra dhe punë të tjera, që do të thotë të paktën 5 000 euro në vit.

Ekspertët e bujqësisë në

vend kanë arritur në konkluzionin se një fermë duhet të jetë të paktën 3 ha, në rastin e perimeve ose frutave që të prodhojë për treg. Nga të dhënat statistikore të Ministrisë së Bujqësisë, vetëm 14% e fermave kanë potencialin për të qenë të orientuara drejt tregut për kulturat bujqësore. Pothuajse gjysma e fermave gjenerojnë midis 750 dhe 3000 euro, vlerë e cila është shumë e ulët. Tre të katërtat e familjeve gjenerojnë të ardhura të ulëta nga bujqë-

sia, shumë më poshtë se kufiri i fermës ekonomike të qëndrueshme.

Një e keqe tjetër e eksporteve të rritura, që nuk prodhojnë sa duhet të ardhura për fermerët, është edhe pakësimi i ofertës në tregun vendas. Të dhënat e INSAT tregojnë se gjatë korrikut çmimet e zarza vateve, kryesisht domates dhe patateve, pësuan rritje vjetore 17 për qind. Ky ritëm ishte më i larti që nga shkurti 2019, ku çmimet e këtij grupi pësuan rritje me 26%. Në kulmin e prodhimit vendas një kilogram domate po arrin mbi 100 lekë për kilogram nga rreth 50 lekë që ishte në fillim të sezonit. Përveç tregtarëve që fitojnë, humbësit e mëdhenj janë konsumatorët shqiptarë, jo vetëm nga çmimi, por edhe nga cilësia, dhe sidomos fermerët, “kokoshi” i të cilëve ka mbetur “një thellë”!

RTSH

EKSPORTET BUJQËSORE, HUMBËSIT DHE PËRFITUESIT

EKSPORTET BUJQËSORE, HUMBËSIT DHE PËRFITUESIT

Strukturë e re e turizmit rural në Bajkaj të Delvinës

Në Bajkaj të Delvinës, pak minuta nga Saranda, pranë një burimi uji të kthjellët si kristal

vonojë afatin, por që nuk mund të bëjë kompromis”, – shprehet Krifca e cila ka parë nga afër

ekziston pothuajse në të gjithë vendin. Qarqet që premtajnë më shumë në ndërthurjen e bu-

tryezë” me kapacitete të kufizuara akomodimi. Ndaj agroturizmi trajtohet si një sektor

e mes një parku me vegjetacion si në tropik, me mbështetjen e Agjencisë së Zhvillimit Bujqësor dhe Rural, AZHBR, nëpërmjet programit IPARD, po ngrihet Lutroi Eko Park, një strukturë e re turizmi rural.

Lajmi u bë i ditur nga drejtoresha e AZHBR-së, Frida Krifca, e cila thekson se realizimi i këtij projekti, është një ëndërr që po merr formë në tokën e të parëve për Kreshnikun dhe dy kushërinjtë e tij ortakë, Janin dhe Viktorin.

“Gëzimi dhe entuziazmi iu lexohet lehtësisht në sy. Jani është skulptor dhe ka merakun të më tregojë se rreptësia e respektimit të punimit të gurit në detaj, siç ia kërkon punëtorëve gjirokastritë të cilëve i rri tek koka ditë e natë, mund t’ia

këtë investim.

Struktura do të ofrojë akomodim në gjashtëmbëdhjetë dhoma, akses në pyllin që po shndërrohet në një park ekologjik të vizitueshëm, ushqim të zonës që është e pasur me bujqësi e blegtori e për këtë po lidhin kontrata me fermerë e blegtorë.

“Së shpejti do rikthehem ta shoh të përfunduar këtë punë që frymëzon për ndikimin transformues të këtij financimi për Shqipërinë rurale”, tha Krifca.

Shqipëria është një vend bujqësor me vendndodhje të jashtëzakonshme gjeografike, me peizazhe të mrekullueshme dhe mjaft e pasur në kulinari dhe gastronomi.

Potenciali i pashfrytëzuar për zhvillimin e agroturizmit

jqësisë me atraksionet turistike janë Korça, Berati, Gjirokastra, Vlora, Shkodra, Kukësi dhe Dibra.

Sot modelet më të zakonshme të agroturizmit janë restaurantet “nga ferma në

me prioritet të lartë në programin e qeverisë dhe shumica e strategjive në nivel qendror dhe vendor e konsiderojnë këtë sektor të rëndësishëm për bujqësinë dhe diversifikimin rural.

Më shumë se 680 tonë në 2020-ën, rritet sipërfaqja e kultivimit të kivit

Skemat e mbështetjes në bujqësi, kanë rritur interesin e fermerëve për kultivimin e kivit, duke e kthyer atë nga një frut ekzotik 100% të importuar, sot të eksportuar edhe nga Shqipëria.

Prodhimi i kivit në Shqipëri për vitin 2020 arriti në më tepër se 680 ton, ndërkohë që rritja e sipërfaqes së kultivimit ka ndryshuar balancën e importeksportit, ku vite më parë ky frut vetëm sillej nga jashtë.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Milva Ekonomi ndau shembujt e suksesshëm tashmë të fermerëve shqiptarë në kultivimin e kivit

në Shqipëri.

“Eksperiencat e fermerëve tanë nga emigrimi janë vënë në zbatim në tokën shqiptare dhe konstatoj me kënaqësi, që tashmë janë disa zona në vendin tonë që ky frut po kultivohet me sukses si në Durrës, Fier, Vau Dejës, Pogradec, Librazhd, Belsh”, tha ajo.

Kivi është një frut ekzotik që ka ardhur në vendin tonë 2 dekadat e fundit. Ndërkohë që në fillimet e viteve ’70, në kopshtin eksperimental të Institutit të Kërkimit Bujqësor në Lushnjë janë bërë tentativat e para për kultivimin e tij.

Rritje e punësimit në bujqësi me 20% në 6-mujorin e parë të vitit

Punësimi në sektorin rural shënoi një përmirësim të ndjeshëm edhe në 6-mujorin e parë të këtij viti.

Sipas të dhënave nga Instituti i Sigurimeve Shoqërore, (ISSH) kontributet e të vetëpunësuarve në sektorin e bujqësisë u rritën 20%, për periudhën janar-qershor 2021.

Në sektorin rural në janar-qershor 2021 janë punësuar me sigurime rreth 52 mijë persona, ose 8672 persona më shumë se një vit më parë.

Ekspertët e bujqësisë shprehën se, politikat e zhvillimit dhe programet e financimit të drejtëpërdrejtë të fermerëve kanë nxitur angazhimin e

fermerëve në aktivitete të ndryshme rurale, nga prodhimi bujqësor, blegtoral, agrobiznesi e deri deri tek agroturizmi.

Sipas tyre, fakt është që tashmë ekonomitë rurale krahas modelit

të vetëpunësimit familjar po orientojnë në zgjerimin e punësimit në mbi 10 persona, në varësi edhe të zhvillimit të aktivitetit të tyre, duke kontribuar në rritjen e angazhimit me punë në këtë sektor.

Pas mbi-furnizimeve pandemike, importet e drithërave kthehen në normalitet në 6-mujor

Importet e drithërave u kthyen në normalitet në gjysmën e parë të vitit 2021 pas mbi-furnizimeve të vitit 2020, kur frika për një izolim të gjashtë

të blejnë ushqime të përpunara në sasi të mëdha, ndër to edhe miell. Duke qenë se në Shqipëri konsumi i brumërave, sidomos bukës, është i lartë në

çmimi i një kilogrami miell u rrit 15-20% për kategori të ndryshme.

Një kilogram miell i zakonshëm për bukë, i paketuar në supermarkete, tani po shitet me 75 lekë nga 65 lekë që ishte më parë.

Prodhuksi më i madh i grurit në botë, Rusia, në mes të marsit të vitit 2020 kufizoi kuotat e eksportit në vetëm 7 milionë tonë për këtë vit, duke ndikuar edhe në një rritje të çmimeve.

Prodhimet e grurit nuk janë ndikuar nga pandemia, por vendet që zotërojnë prodhimin më të lartë janë duke e shfrytëzuar situatën për gjeopolitike dhe për të realizuar fitime gjithashtu. Kjo sjellje e prodhuesve të mëdhenj të grurit është nxitur nga rritja e kërkesës për furnizime të mëdha nga vende të tilla si Italia, Turqia, etj. gjatë pandemisë.

Shqipëria realizon thuajse 90% të totalit të importëve të drithërave nga Rusia dhe Serbia. Nga Rusia vijnë rreth 55% e totalit të importeve të drithërave dhe pjesa tjetër mbi 35% vijnë nga Serbia.

Me të dy këto vende, importet e drithërave janë rritur vitet e fundit për shkak të çmimit më të lartë, por shpesh cilësia është e diskutueshme për nivelin e pamjaftueshëm të proteinave.

Revista “Monitor”

shteroi rezervat e grurit dhe miellit në vend.

Sipas të dhënave nga tregtia e jashtme, importet e drithërave arritën në 4.9 miliardë lekë në janar-qershor 2021 me një rënie mbi 33 për qind në raport me vitin 2020 dhe 1.4 % në raport me vitin normal 2019.

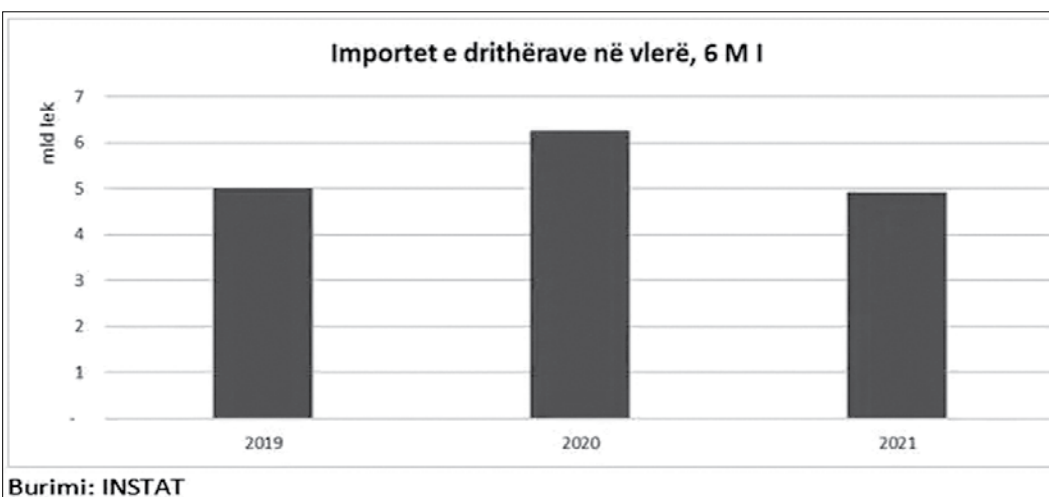
Burimet nga tregu pohuan se, shitjet janë kthyer në normalitet këtë vit, pas mbi-furnizimeve të vitit të kaluar, ku importi i drithërave shënoi rekorde jo vetëm në Shqipëri edhe në botë,

I mbarë globi u përball me një përvojë të panjohur të 100 viteve të fundit dhe frika për izolime të gjata shtyu njerëzit të

krahasim me vendet e tjera, pati një kërkesë të pazakontë për miell gjatë periudhës mars-prill të vitit 2020.

Për shkak të lërkësës së lartë, çmimet e drithërave pësuan rritje në të gjithë botën gjatë pandemisë. Sipas të dhënave nga bursat ndërkombëtare në maj të vitit aktual një ton grurë u listua me 229 dollarë me një rritje mbi 14 % në raport me prillin 2021. Çmimi arriti kulmin në prill të vitit 2020 kur e gjitha bota ishte në masa izoluese, me rmbi 258 dollarë për ton.

Rritja e çmimeve në bursa u reflektua edhe në vendin tonë. Që nga fillimi i pandemisë

Kërkesë e shtuar e tregut të huaj, domatja e tharë e Luzit të Vogël drejt Italisë

Fermerët shqiptarë po i përshtaten kërkesave të tregut të huaj, duke zgjeruar gamën e prodhimeve të tyre drejt eksportit.

Kryeministri Edi Rama solli shembullin e një sipërmarrje shqiptare, e cila operon në fshatin Luz të Vogël të Kavajës.

“Domatet e thara të Luzit të Vogël në Kavajë, kërkesë e shtuar e tregut të huaj, janë një shembull frymëzues që ka

angazhuar dhjetëra fermerë, duke e rritur prodhimin nga 8 ton një vit më parë, në 30 ton sot, me një sipërfaqe të mbjellë mbi 20 hektarë”, tha Rama.

“Albania Piemonte” ka angazhuar dhjetëra fermerë dhe ka punësuar komunitetin lokal në këtë biznes.

Kërkesa e shtuar e tregut të jashtëm sidomos atij italian për këtë produkt, do të krijojë hapësira për të rritur më tej sipërfaqen e mbjellë dhe rritur prodhimin.

Nga shafrani te gjalpi i arrorëve e boronica, “Ari” që po rritet nga toka shqiptare

Shafran nga Tirana, që këtë vit do të prekë eksportin, boronica Tropoje, të cilat kanë interes për blerje brenda vendit, aq sa përtej detit në Italinë fqinje; gjalpë arorësh me bajame të Beratit, apo arra e Dibrës. Të gjitha këto “oaze” kanë lindur e po rriten në vend, duke treguar një model sesi mund të prodhohet me vlerë të lartë. Përballë këtyre rasteve sporadike të suksesit me ferma e sipërmarrje jo shumë të zakonshme ka përpara edhe sfida. Eksporti nuk është i lehtë kur sasia është e vogël, ndërkohë që mungojnë pikat e grumbullimit për produkte të veçanta. Të gjitha këto disa pika kanë nevojë për reflektim dhe orientim, në mënyrë që të përfitohet sa më shumë nga tendenca drejt produkteve me vlerë të lartë dhe interesi për t’u ushqyer shëndetshëm i cili u forcua më shumë gjatë pandemisë.

Në amullinë e një bujqësie pa orientim të qartë, pa organizim, me parcelizim të lartë, fermerët shqiptarë vuajnë herë gjetjen e tregut, herë dilemën e kultivimit, herë pasojat e një zgjedhjeje të “gabuar”. Sigurisht, shembujt e suksesit nuk mungojnë, por ato mbeten në numër të vogël, duke e bërë

të veçantë të produkteve me vlerë të lartë të shtuar. Të tjerë kanë avancuar edhe drejt hallkës tjetër në këtë zinxhir, siç është përpunimi. Ende të vegjël, por me një synim të qartë që produktet të jenë të veçantë. Mund të gjeshe nga Veriu në Jug ferma, apo nisma që për Shqipërinë tregojnë se ka hapësira

Si një fermë e vogël shafrani në Tiranë po arrin ambicien drejt eksportit

Kultivimi i shafranit në Shqipëri nuk ka një historik të gjatë. Rasti i parë si një nisim private nisi në vitin 2016, në zonën e Dumresë dhe prej asaj kohe, mund të hasësh tek-tuk raste sporadike. Jo shumë larg nga Tirana, në Petrelë, Blerta Feka vendosi të punojë tokat e familjes të lëna djerrë. Pasi plotësoi me dokumentacionin e nevojshëm parcelat për të fituar pronësinë (një ngërç që haset thuajse kudo me tokat në fshat) dilema e radhës ishte kultura që do të kultivohej.

“Pasi arrita të regjistroj një pjesë të mirë të parcelave që zotëroja fillova të mendoj se me çfarë mund t’i ktheja funksionale dhe pse jo fitimprurëse ato. Babai im është agronom dhe ishte një ndihmë e madhe në përzgjedhjen e bimës, duke qenë se i njihje shumë mirë tokat e fshatit.

Shafrani, prej pak vitesh ishte i njohur në Shqipëri.

të dukshme nevojën për më shumë vëmendje në politika dhe mbështetje.

Në modelet e prodhimit masiv të disa produkteve kanë lindur edhe disa “oaze”

sira të pashfrytëzuara. Ato mund të kthehen në modele më masive dhe në finale, rezultojnë në më shumë të ardhura të shpërndara në të gjitha hallkat.

BIMË MJEKSORE

“Gjalpi i arrorëve, me lëndë të parë vendi, por ka vështirësi në grumbullim”

Flet Ana Shima, CEO i “Pemla”

Prej dy vitesh, në raftet e disa dyqaneve specifike mund të gesh edhe gjalpë arroresh të prodhuar në vend. Shumica e këtyre produkteve që rën-

dom i gjen në supermarket janë prodhim industrial, por Ana Shima, Drejtore Ekzekutive e kompanisë “Pemla”, nuk donte t’i shtonte tregut një tjetër produkt të ngjashëm.

Në një intervistë për “Monitor”, ajo shprehet se përpunimi i gjalpë bëhet në mënyrë artizanale dhe se lënda e parë merret e gjitha në vend. Grumbullimi i arrorëve duket një sfidë më vete, për aq kohë sa nuk ka qendra të dedikuara, ndërkohë krijimi i zinxhirit për disa produkte me vlerë të lartë të shtuar është themelor për rritjen.

A mund të bëjmë një përshkrim të profilit të kompanisë suaj? (Sa vite ka në treg, si lindi, gamën e produkteve)

“Pemla” është një kompani që ka lindur me mision të gjelbër dhe social në thelb të saj. Ne krijojmë ushqime të shëndetshme për njerëzit, pa e dëmtuar tokën ose mjedisin, por synojmë të mbështesim dhe forcojmë edhe fermerët e vegjël, të cilët merren kryesisht me pemëtarinë. Për momentin kemi një linjë 100% shqiptare të gjalpë nga arrorë, me gjalpë e arrës, bajames dhe të lajthisë. Kemi gjithashtu dhe disa gjalpë të tjera që kanë pasur kërkesë të lartë nga konsumatorët, si për shembull gjalpë i fëstëkut dhe tahini.

Kompania bën pothuaj dy vite në tregun shqiptar me produktet e gjalpëve arrose dhe në këtë moment, po punojmë për të nxjerrë së shpejti linja të tjera produktesh.

Ku e siguron lëndën e parë për produktet tuaja dhe a është e lehtë apo e vështirë? A keni kontrata apo marrëveshje me fermerë? Po import?

Lënda e parë sigurohet kryesisht brenda vendit, bajamen e marrim kryesisht nga zona e Beratit, arrën nga zona e Dibrës, ndërsa lajthinë e marrim nga zona të ndryshme të Shqipërisë, ku vitet e fundit ka filluar të kultivohet kudo. Ka disa vështirësi me sigurimin e lëndës së parë. Fermerët tanë janë të vegjël dhe kultivojnë sasi të vogla të një peme të caktuar, gjë që sjell, si rrjedhojë, kosto më të lartë të produktit final që ata shesin. Nuk ka ende një lloj grum-

bullimi të lëndës së parë në pika të ndryshme në vend, të paktën flasim për frutat arrose, kështu që gjetja e fermerëve dhe marrja e mallit duhet të

bëhet në mënyrë individuale dhe me kosto të larta.

Për sa i përket importit, ne si prodhues do të kishim kosto më të ulëta nëse do ta importonim të gjithë lëndën e parë nga jashtë, me cilësi organike të certifikuar dhe me gjithë certifikatat e sigurisë ushqimore. Kjo për arsye se ka shumë vende që janë prodhues të mëdhenj të të gjitha këtyre frutave arrose dhe koston e tyre janë konkurruese me produktet shqiptare.

Por ne kemi zgjedhur që disa nga këto frute arrose, të cilat kultivohen në vend t’i përpunojmë në një produkt me vlerë të shtuar, për të rritur prodhimin e produkteve 100% vendase. Aktivitete të tilla e ndihmojnë ekonominë e vendit dhe nxisin fermerët të vazhdojnë investimin në pemëtarinë, gjë që sjell ndikim pozitiv direkt në mjedis dhe në shoqëri.

A hasni vështirësi për të depërtuar në treg? Si e shihni konkurrencën në raport me importin?

Produktet tona, duke qenë se kanë qenë një risi për tregun shqiptar, kanë pasur vështirësi të fillestare të njohjes me to dhe krijimit të një trendi të ri ushqimor. Mendojmë që vitet e fundit është shtuar interesi në produkte vendase dhe të shëndetshme, gjë që na ka ndihmuar ne fillimisht.

Këto produkte ekzistojnë në treg nga importi po, por të gjitha produktet që vijnë deri në Shqipëri me import janë të prodhuara në mënyrë industriale dhe nuk mund të krahasohen me një produkt të prodhuar në formë artizanale dhe me teknika “Slow Foods” që ruan vlerat ushqimore të lëndës së parë. Gjithashtu mund të themi që edhe aroret e kultivuara në klimën tonë favorizuese kanë shije superiore ndaj atyre të rritura në sisteme monokulture dhe si rrjedhojë, edhe gjalpë ka një shije shumë më të veçantë.

Cilët janë grupi i klientëve që preferon produktet tuaja, duke qenë se janë disi të kush-tueshëm, flasim këtu si për konsumatorët familje, ashtu edhe biznese (pasticëri ndoshta ose restorante)?

Target grupi ynë ka qenë

gjithmonë konsumatori i interesuar në ushqim të shëndetshëm, që është i gatshëm të shpenzojë pak më shumë për një produkt me cilësi superiore. Hipokrati ka thënë: ‘bëje ushqimin ilačin tënd’.

Ne besojmë si kompani që një produkt të jetë i shëndetshëm, ai duhet të procesohet sa më pak, në mënyrë sa më delikate. Prandaj u jemi drejtuar metodave artizanale të prodhimit, sepse janë të garantuara, që sjellin si rezultat një produkt sa më natyral dhe të shëndetshëm.

Produkti ynë mund të vendoset në një rang me një mjalte të mirë, ose një vaj ulliri të shtypur në të ftohtë, gjëra që ne si komb i vlerësojmë shumë dhe i konsiderojmë pjesë kyçe të dietës sonë.

Metodat artizanale në përpunimin e këtyre arrorëve gjithashtu rrisin tretshmërinë dhe mund të lehtësojnë konsumimin më të madh dhe më të lehtë të tyre. Kjo gjë i ka bërë një produkt shumë të dashur për mamatë e reja që kanë mundur me produktet tona t’i shtojnë vlera ushqimeve të fëmijëve të tyre. Kemi pasur bashkëpunime dhe me chef të ndryshëm dhe një pasticëri në Tiranë e specializuar në torta.

Ka një tendencë drejt produkteve të shëndetshme. Si ndikon te ju kjo tendencë e konsumatorit në raport me interesin e tyre për këto produkte?

Siç e përmenda dhe pak më sipër, tendenca ka ndikuar për mirë dhe ka pasur interes. Por mendoj që njerëzit duhet të informohen më mirë për çdo trend që paraqitet dhe të vlerësojnë personalisht se sa i përshatshëm është për ta ai.

Në rastin e trendit të produkteve të shëndetshme duhet të mendojmë se çfarë e bën një produkt të shëndetshëm? Gjithmonë është e këshillueshme që të lexojmë pak për produktin që konsumojmë, përbërësit e tij, mënyrën e përpunimit, prejardhjen, etj.

Te ne kjo tendencë dhe dëshirë për produkte të shëndetshme ka sjellë dhe shumë pyetje në lidhje me produktin dhe skepticizëm. Për shembull shumë njerëz nuk e besonin në fillim që gjalpë të ishin të përbërë vetëm nga një përbërës, për arsye se shumë produkte të tilla nga importi kishin dhe përbërës të tjerë të shtuar.

Ose ndarja e vajit në sipërfaqe, gjë që është me se normale për një produkt që nuk ka lëndë mpiksëse artificiale, i bënë të mendonin se i kishim shtuar vajra të tjerë. E keqpërkuptime të tjera si këto, që janë më se normale për një produkt të ri dhe të papërdorur prej tyre. Në momentin që e kanë konsumuar produktin, kanë mbetur të befasi nga shija, shumë të kënaqur dhe fatmirësisht e kanë bërë pjesë të dietës.

Nga shafrani te gjalpë i arrorëve e boronica, “Ari” që po rritet nga toka shqiptare

(Vijon nga faqja 6)

Kultivuesi nga Dumreja kishte folur shpesh në lidhje me bimën që po kultivonte dhe ne vendosëm ta provonim.

Filluam me vetëm 100 m² për të parë nëse bima mund të rritej në tokat tona dhe sot kemi mbi 5000 m² të mbjellë me shafran – pohon ajo. Shafrani konsiderohet si bima e mrekullive për vlerat që mbart. E përdorur në një sërë alternativash në çaj, ushqim e kozmetikë, vlerësohet si një nga erëzat më luksoze. Dhe për një cilësi të mirë, çmimi në treg i një kilogrami kap vlera jashtëzakonisht të larta.

“Çmimi i 1 gram varion nga 1000 lekë deri 2500 lekë në varësi të cilësisë së tij. Në tregun europian, një kilogram mund të shkojë nga 3 mijë deri në 10 mijë dollarë” – nënvizon Blerta. Këtë vit, në tetor, ferma parashikon që të nisë eksportin, duke hapur një tjetër kapitull për të. Kultivimi i shafranit në vend, sipas Blertës, mund të jetë një formë e mirë nga e cila mund të përfitojë bujqësia në vend, duke orientuar edhe të tjerë drejt prodhimit dhe shembullin e përfitimit Shqipëria nuk e ka larg, mjafton të hedhë sytë nga Greqia.

Boronica e Tropojës dhe gështenja e egër, vëmendja e rritur ndaj “bio”-s

Në vitin e pandemisë, u rrit ndërgjegjësimi për ush-

qyerjen. Thuhet gjithëkrah që cilësohej si “bio”, me vlera të larta ushqyese, me përmbajtje të lartë të vitaminës C apo forcues imuniteti “avullonte” sa hap e mbyll sytë.

Mjaft të kujtojmë që portokalli, limoni, mandarinat apo qitrot nuk po bliheshin më me kilogramë por me arka nga ana e individëve. Le 2011 sh.p.k., e cila zakonisht eksportonte jashtë vendit boronicën që grumbullohet në zonën e Veriut, në vitin 2020 e shiti atë të gjithë në tregun e brendshëm pasi pati kërkesë.

Keta Kalemi, ekonomiste pranë kompanisë, thotë se aktiviteti i tyre konsiston në grumbullim dhe konkretisht për dy produkte, boronicën e Tropojës dhe gështenjen e egër. Këto produkte vetvetiu kanë vlerë të lartë, sidomos boronica, e cila është kthyer në një mënyrë për të fituar disa të ardhura më shumë për banorët e zonës.

“Ne si kompani kemi diku tek 7-8 vite që grumbullojmë boronica. Grumbullojmë edhe gështenja të egra të malit. Të dyja këto merren nga banorët e zonës. Gështenja kryesisht në Shkodër, Tropojë, Burrel, Sarandë e Rugovë, kurse boronica në Tropojë. Kilogrami i boronicës varion mes 1 mijë dhe 2 mijë lekë, në bazë të cilësisë. Banorët e zonave kanë interes për ta mbledhur sepse është fitimprurës.

Është pak e vështirë për t’u mbledhur sepse është e vogël dhe kërkon kujdes, por ka leverdi, e cila shihet te të gjitha hallkat derisa arrin te konsumatori fundor. Vitin e shkuar, ne kemi shitur më tepër në tregun e brendshëm, duke qenë se ishte situata e COVID-19 dhe boronica u ble si një frutë me vlera dhe njerëzit e shihnin të arsyeshme që ta integronin në ushqimin e tyre të përditshëm.

Ndërsa jashtë kemi shitur në Itali. Si për boronicën edhe për gështenjen, ne kemi marrë certifikatën bio” – pohon ajo. Sa i takon gështenjes së egër, znj. Kalemi tre-

gon se ajo më shumë shkon në Itali dhe në Hungari për industri dhe konsum. Gështenja përdoret për ëmbëlsira, miell, si dhe aspekte të tjera. Për të ruajtur certifikimin bio, kompania nuk pranon pjesën e kultivuar, por vetëm prodhimet e malit.

Prej disa vitesh, disa produkte shqiptare janë regjistruar edhe si marka tregtare. Të tilla janë Mjalti i Malësisë së Madhe, Mjalti i Gështenjes së Tropojës, Mjalti i Gështenjes së Malësisë së Madhe, Boronica e Bjeshkëve të Tropojës, Boronica e Bjeshkëve Kuksiane.

Prodhimi artizanal i gjalpë nga arrorët, sfidë lënda e parë në vend

E tekta kultivimi apo prodhimi është njëra anë e medaljes, ana tjetër është ajo e përpunimit, duke e plotësuar panoramën me të gjithë elementet që duhen për të krijuar zinxhirin e vlerës. Ana Shima, CEO e kompanisë “Pemla”, e cila ka në fokus përpunimin artizanal të arrorëve për të prodhuar gjalpë, thotë se e gjithë lënda e parë sigurohet në vend, por kjo ka vështirësi të veta.

“Lënda e parë sigurohet kryesisht brenda vendit, bajamen e marrim kryesisht nga zona e Beratit, arrën nga zona e Dibrës, ndërsa lajthinë nga zona të ndryshme të Shqipërisë sepse vitet e fundit, ka filluar të kultivohet në gjithë vendin pothuajse.

Ka disa vështirësi me sigurimin e lëndës së parë. Fermerët tanë janë të vegjël dhe kultivojnë sasi të vogla të një peme të caktuar, gjë që, sjell si rrjedhojë, kosto më të lartë të produktit final që ata shesin. Nuk ka ende një lloj grumbullimi të lëndës së parë në pika të ndryshme në vend, të paktën flasim për frutat arrose, kështu gjetja e fermerëve dhe marrja e mallit duhet të bëhet në mënyrë individuale dhe me kosto të larta” – sjell në vëmendje znj. Shima.

Përpunimi artizanal i arrorëve, nëse do të bëhej me lëndë të parë të marrë nga importi, është një alternativë më e lehtë dhe me më pak kosto, por kompania ka zgjedhur të blejë arrorët vendas, edhe për hir të shijes që kanë. Sa u takon çmimeve disi të kush-tueshme për gjalpë, diçka tipike për këto lloje produkti, kur vjen nga aroret, znj. Shima thekson se tendenca për t’u ushqyer shëndetshëm po i orienton klientët edhe drejt këtyre zgjedhjeve.

“Target grupi ynë ka qenë gjithmonë konsumatori, që është i interesuar në ushqim të shëndetshëm, i gatshëm të shpenzojë pak më shumë për një produkt me cilësi superiore. Hipokrati ka thënë: ‘bëje ushqimin ilačin tënd’.

Ne besojmë si kompani që një produkt të jetë i shëndetshëm, ai duhet të procesohet sa më pak, në mënyrë sa më delikate. Produkti ynë mund të vendoset në një rang me një mjalte të mirë, ose një vaj ulliri të shtypur në të ftohtë, gjëra që ne si komb i vlerësojmë shumë dhe i konsiderojmë pjesë kyçe të dietës sonë” – nënvizon ajo. Çmimet me të cilat mund të gesh sot gjalpë e arrorëve variojnë 1100-2000 lekë për 200 gramë, në varësi të llojit të arorit.

TASE GROUP

Adresa: Rruga e Kavajës, Qendra Kondor (ish parku i autobuzave, poshtë "21 Dhjetorit"), Tiranë
Tel: 0035542239968; Fax/Tel: 0035542220027; e-mail: info@tasegroup.al;
Website: www.tasegroup.al; Celular: 0684855580 (Kushineta, Premistopa dhe rripa)
Celular: 0672035581 (Pjesë këmbimi për traktorë)

Ofrojmë:

- PJESE MOTORIKE
- FREKSIONE
- PERMISTOPA
- KUSHINETA
- RRIPI
- AKSE
- PJESE ELEKTRIKE
- PJESE HIDRAULIKE
- VAJRA DHE FILTRA

KASH

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar

www.kashalbania.org

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar

Deri në **4 500 000 LEKË**

KREDI PËR SERA PA KOLATERAL

GJITHMONË FINANCË SOCIALE

Rr. Qemal Stafa, Pall. 9 katësh, Nr. 70, Kati 2, Pazari i Ri, Tiranë.
+355 4 2251910/1 | info@fedinvest.al | www.fedinvest.al

TË NDRYSHME

Edhe pse modest, një ballkon ose kopsht me bimë mjekësore është një mrekulli e vogël e natyrës.

Një mrekulli aq e vogël, saqë mund ta krijosh dhe te cepi i dritares, apo në ndonjë qoshkë të oborrit.

Këto shtatë super bimë do t'ju shërojnë nga i flohti, gripi, inflamacione, prerje të vogla, infeksione, dhimbje a spazma muskulare, ankth, mostretje dhe pagjumësi.

Për më tepër mund t'i përdorni edhe në kuzhinë sepse bimët mjekësore njihen për aromat e pangatërrueshme duke i dhënë në këtë mënyrë jetë ushqimit tuaj.

Farat e tyre mund t'i gjeni në çdo farmaci bujqësore ose tek tregjet e fshatarëve.

AgroWeb ju sjell një listë me 7 bimët që nuk duhet të mungojnë në shtëpinë tuaj, me disa këshilla praktike për secilën prej tyre.

Lavanda

Lavanda është një bimë shumë popullore, për shkak dhe të aromës shumë të fortë

që e karakterizon.

Lulja e bukur ngjyrë vjollcë është shumë atraktive edhe për fluturat e bletët.

Madje dhe kopshtarët bien dakord se nuk mund të kesh kurrë mjaftueshëm lavandra në kopsht.

Lavanda ndihmon në qetësimin e dhembjeve dhe në krijimin e një gjendje relaksi. Aroma e saj e fortë përdoret dhe si qetësues në ambientet e shtëpisë. Atë gjithashtu mund ta përdorni si ilaç në rast prerje, pasi funksionon shumë mirë si dezinfektant.

Kamomil

Çaji i kamomilit njihet botërisht për cilësitë e tij qetësuese.

Por ajo që nuk dinë shumë njerëz, është se kamomili ndihmon shumë edhe me problemet e tretjes. Gjithashtu kamomili ndihmon në qetësimin e iritacioneve të lëkurës nëse përdoret gjatë banjës.

Nenexhiku

Nenexhiku njihet për veçoritë e saj në qetësimin e stomakut. Ai mund të ndihmojë edhe në problemet e tretjes. Shija e freskët e çajit

Bimët medicinale që duhet t'i rrisni në ballkonet e shtëpive tuaja

Shtatë super bimët që ju shërojnë nga gripi, inflamacionet, infeksionet, spazma muskulare, pagjumësia etj.

të nenexhikut gjithashtu njihet për lehtësimin e stresit dhe të tensionit, si dhe ul dhembjen e kokës. Gjerësisht e njohur me emërtimin mendër ose dhiozëm në disa treva të Shqipërisë.

Lule Basani

Lulja e Basanit ka një reputacion të fortë në lehtësimin e ankthit dhe për simptomat e

depresionit. Si në rastin kur merret si çaj dhe në rast kur përdoret në ëmbëlsira, basani është një zgjedhje e përkryer për ata që kanë probleme me lëkurën.

Sherebela

Sherebela është një bimë e shkëlqyer që ndihmon në

lehtësimin e kollës dhe problemeve të fytit. Sherebela njihet për uljen e kohëzgjatjes së ftohjeve të rënda dhe sinozitit.

Lulja Kumakut

Lulja e Kumakut është një produkt që nuk duhet të mungojë

në regjimin tuaj të bukurisë, pasi ndihmon në djegiet e lëkurës. Ajo shëron aknet dhe probleme të tjera të lëkurës. Çaji i lules së Kumakut është shumë i mirë për të trajtuar dhe problemet e tretjes, gjithashtu është dhe shumë qetësues për problemet e ulçerës.

Rozmarina

Rozmarina është një tjetër

bimë e rëndësishme, që ju ndihmon për përqendrimin dhe në rritjen e memories.

Rozmarina gjithashtu ju sjell në humor të mirë, ju ëmbëlsion gojën dhe sigurisht që i shndërron mishrat e pjekur në diçka magjike në shije. /AgroWeb.org

Dëmet e zjarrit në vend, eksperti i mjedisit: Bimësia do dekada për t'u rikuperuar. Karaburun i më i dëmtuari nga flakët, zonë me florë e faunë të pasur

“Zjarret që kanë përfshirë vendin tonë ditët e fundit, kanë sjellë impakte katastrofike për florën e faunën e zonave pyjore”. Kështu është shprehur në lidhje për Report Tv, Aleksandër Trajçe, drejtori i Qendrës për Ruajtjen dhe Mbrojtjen e Mjedisit Natyror në Shqipëri (PPNEA). Ky ka qenë viti me mëmin më të lartë në bimësi sipas Tajçes, nëse krahasohet me viteve të kaluara.

Flakët mbi tunelin e Kalimashit, sipas Tajçes tërhoqën shumë vëmendje pasi ajo është një zonë strategjike jo vetëm

për kalimin e njerëzve, por edhe me një faunë të pasur. Ai tregoi se zona e blerët mbi tunel

përdoret nga gjitarët e mëdhenj, si ariu i murrmë e ujku, për të kaluar nga një anë në anën tjetër.

NGA TIRANA

REPORT TV

DËMET E PALLOGARITSHME TË ZJARREVE NË BIMËSINË SHQIPTARE

Agroturizmi “Te fuçitë”, një kombinim i bukur i peizazhit natyror dhe produkteve bio

Një tjetër alternativë për të kaluar fundjavën mund të gjendet në aplikacionin “Agro-Time AL”, agroturizëm “Te fuçitë”, i vendosur në krahinën

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Milva Ekonomi, teksa tregoi për këtë pikë agroturistike, tha se kjo sipërmarrje e ka nisur aktivitetin me

autokton.

“Këtu ofrohet ushqim tradicional shqiptar dhe organik si: vera, rakia, vezët, uthulla, vaji i ullirit, perimet, lakrat e egra, frutat, të cilat janë produkte të vetë fermës”, tha Ekonomi.

Ndërsa vetë sipërmarrësi Marsel Sula u shpreh se, në këto vite me pasion dhe shumë dëshirë falë edhe mbështetjes nga qeveria, ka ngritur një pikë agroturistike ku përveç peizazhit dhe relaksit ofrohet verë me rrush të varietetit autokton dhe ushqim bio.

Agroturizmi me një klik është aplikacioni i ri “Agro-Time AL”, një guidë online për të gjithë ata që duan të vizitojnë fermat turistike, të shijojnë produktet lokale, gatimet tradicionale dhe eksperiencën e posaçme që të ofron fshati përmes kësaj dege të re në zhvillim të turizmit shqiptar.

Agroturizëm The Barrels - Te Fuçitë Marsel Sula

me pjellore të Jugut të Shqipërisë, atë të Lunxhërisë.

kultivimin e vreshtarisë 16 vjet më parë, me varietetet e rrushit

Grupimi i grave “Artizanet e Vaut të Dejes”

Artizanet e qytezës së vogël të Vaut të Dejes janë bashkuar vitet e fundit në përpjekje jo vetëm për t'u vetëpunësuar, por edhe për të përcjellë traditat e pasura të zonës në punimin e veshjeve tradicionale, por edhe të pëlhurave. Artizanja Meliha

pasioni i saj është punimi i pëlhurave në tezgjah.

“Si profesion jam infermiere, por pas punës vij e punoj në tezgjah, sepse e kam pasion. Ka shumë kohë që e kam mësuar. Nuk e kam trashëgim nga familja por, nga bashkëjetesa e

pjesë e traditës së pëlhurave të zonës së Zadrimës.

Megjithëse në një periudhë pandemie, artizanet e Vaut të Dejes kanë arritur t'ia dalin duke mos e ndërprerë asnjë ditë punën. Artizanja Zyberaj thotë se porositë janë të shumta jo vetëm brenda vendit, por edhe nga Amerika, Italia, Gjermania dhe shumë vende të tjera ku jetojnë emigrantët shqiptarë. Ndërkohë, megjithëse në pandemi, artizanet e Vaut të Dejes po synojnë të përcjellin traditën edhe tek të rejtat e zonës.

“Këtë vit morëm një projekt të titulluar “Të rinjtë në iniciativë” me “Lëviz Albania”. Thamë që këtë zanat t'ja japim të rinjve. Janë rreth 60 të rinj e të reja që kanë marrë pjesë në këtë projekt. Gjatë periudhës që kanë pasur rritjen e fshikzës së mëndafshit, i kam pasë vajzat çdo ditë. Kanë ardhë dhe kanë mbledhë gjethe me mu dhe i kanë ushqy.

GRUPIMI I GRAVE “ARTIZANET E VAU DEJËS”

Zyberaj thotë se, pas vitit 1997, një pjesë e grave të zonës u bashkuan duke krijuar grupin “Artizanet e Vaut të Dejes”.

“Unë jam nga fshati Mjedë edhe vij nga një zonë me traditë, ku nana ka punuar punë të ndryshme, n'ka ka rritur me punën e dorës dhe n'ka ka eduku me atë frymë. Fillova me një makinë të thjeshtë dore, kam punu disa vite dhe, avash-avash, lindi ideja; pse vetem unë? Kërkesat ishin në rritje, vajzat kërkonin paja të ndryshme dhe më lindi ideja që ta zgjeroj. Me kalimin e kohës fillova dikush tezgjah, dikush qëndrisje, dikush punë me grep. Krijua kështu një grup grashë dhe ky është grupi i grave “Artizanet e Vaut të Dejes”, thotë ajo.

Në qytezën e Vaut të Dejes gërshetohen kulturat e zonave etnografike të Zadrimës, Mirditës, Pukës, por edhe Shkodrës. Në punishten e ngritur nga artizanja Zyberaj punojnë gra, të cilat me punimet e tyre sjellin pjesë të traditës së këtyre zonave.

Rexhina Rresatori është me origjinë nga Mirdita dhe punon si infermiere në Qendrën shëndetësore të Vaut të Dejes. Por

mirditorëve me zadrimorët, unë kam mësuar dhe kam punuar”, thotë zonja Rexhina Rresatori.

Ndryshe nga zonat e tjera etnografike, Zadrima vazhdon të përdorë në jetën e përditëshme veshjet

popullore, ç'ka ka bërë që të rritet interesi për punimin e tyre.

Përveç veshjeve tradicionale, në punishten “Zyberaj”, në Vaut të Dejes, enden edhe pëlhura në tezgjah, si çarçafët, apo mbulesat e tavolinave me motive të Zadrimës, të cilat, vitet e fundit, kanë gjetur një përdorin të gjërë jo vetëm në kuzhinat familjare, por edhe në bujtina dhe restorante. Kjo ka nxitur artizanet Zyberaj të eksperimentojnë në prodhimin e fijeve të mëndafshit, si

Gjithë kohës i kemi ba shërbimin me vajzat”, thotë ajo.

Si përfaqësuese e grave artizanet të Vaut të Dejes, Meliha Zyberaj prej vitesh ka qenë e pranishme në panairë si brenda, ashtu edhe jashtë vendit. Ajo veçon panairin në Venecia, Milano, Kroaci, Bullgari, Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut, ku artizanet e Vaut të Dejes kanë pasqyruar një pjesë të traditës së Veriut të Shqipërisë.

Zëri i Amerikës

KËSHILLA NË SHËRBIM TË FERMERËVE

MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL

DREJTORIA E PROGRAMEVE TË ZHVILLIMIT TË BUJQËSISË, SIGURISË USHQIMORE DHE ZHVILLIMIT RURAL

QENDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE KORÇË

KËSHILLA PËR FERMERË (Gusht 2021)

Fermerët që kultivojnë kulturat e grurit, elbit dhe thekrës, brenda këtij rajoni dhe më gjerë, duhet të kenë parasysh disa këshilla si më poshtë vijon:

Fermerë! Toka të punohet në thellësinë 26-30 cm. Të kryhet plehërimi bazë me DAP me normë 2-3 kv/ha, ku 2/3 të përdoren para mbjelljes dhe 1/3 gjatë punimeve përgatitore. Afati më i mirë për mbjelljen e të lashtave të vjeshtës përkon nga data 10-20 tetor. Në mbjellje, ju fermere duhet të mbillni llojin e përshtat-

shëm duke u këshilluar me specialistët, pasi fara si material gjenetik përcakton 50% të prodhimit kjo e shoqëruar dhe me agroteknikën bashkëkohore që duhet të zbatoni.

Fermerë! Duhet të mbillni farë të kontrolluar dhe certifikuar nga ESHFF Tiranë,

pasi ato janë të studiuara, dhe kontrolluara nga institucionet shkencore të vendit. Fara që mbillni të jetë e dezinfektuar me fungicide, pasi shërbejnë për mbrotjen e bimëve nga sëmundjet kërpudhore.

Norma e farës që duhet të përdorni ju fermerë është: Për kulturën e grurit varjon

nga 270-300 kg/ha, për kulturën e elbit 180 kg/ha, për thekrën 250 kg/ha. Në zonat malore kjo normë fare rritet 5-10%.

Kultivarët që janë sot në këtë rajon janë të kontrolluara, të studiuara dhe me kapacitet të lartë prodhues si dhe kanë parametra mjaft të mira fiziko-kimike, të pranueshme nga konsumatori dhe industria përpunuese.

Përgatiti: Specialisti i bimëve të arave Agr: Arben Malo

Drejtoria e Teknologjive Bujqësore: QTTB-Korçë:
E-mail: qttbkorce@yahoo.com

QENDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE KORÇË

1. Për fermat e dhenve

Fermerë!

Në bazë të këshillimeve dhe ndihmën e specialistëve të SEB-ve të AREB-ve dhe organizmave të tjera të specializuara për këtë sektor ju këshillojmë që të kryeni këto veprime dhe të bëni analizë tekniko-ekonomike të fermës tuaj për vitin bujqësor 2021-2022 në këto drejtime:

- Riorganizoni tufën me lëvizjet hyrjedalje të kafshëve sipas këtyre kriterëve:
 - Përcaktoni numrin e krerëve të tufës prodhuese për vitin pasardhës në bazë të objektivave që keni, kapacitetit strehues dhe bazën ushqimore të depozituar dhe sipërfaqen e kulturave të dyta që do të mbillni.
 - Seleksiononi delet më të mira për prodhimin e qumështit dhe pjellorinë.
 - Seleksiononi përfundimisht qengjat

femra dhe meshkuj që do të mbani për remontin e tufës.

- Përcaktoni delet dhe deshët që do të skartoni në bazë të këtyre kriterëve: mosha e avancuar, gji të dëmtuar, shterpa më tepër se një vit riprodhimi, kafshë me sëmundje kronike etj dhe eliminoni deshët me problem me lidhje gjaku me tufën e deleve (ndërimi i tyre çdo 2 vjet).
- Bëni analizën e punës në fermën tuaj për këto probleme:
 - Si janë zbatuar hallkat teknike të mbarështimit të tufës, si strehimi, të ushqyerit, riprodhimi, mbrojtja e shëndetit të

KËSHILLA PËR FERMERËT QË MBARËSHTOJNË BAGËTI TË IMTA

tyre etj.

- Realizimet e prodhimeve blegtorale mbi bazë dokumentacioni si pjellshmëria, dëmtimet në tufë (qingja e të rritura), prodhimi total i qumështit (rendimenti kg/krerë), prodhimi i mishit (pesha e qengjave në shitje dhe e deleve të skartimit).
- Prodhimet dhe tregtimi i tyre si afatet e shitjes, çmimet e shitjes etj.
- Bëni bilancin ekonomik - financiar për tufën dhe gjithë fermën.
- Llogarisni rezultatin ekonomik të fermës në bazë të të ardhurave dhe shpenzimeve të kryera.
- Përcaktoni cilat ishin hallkat më të forta dhe dobësitë në punën tuaj në mbarështimin teknik të tufës dhe menaxhimin ekonomik - financiar në tërësi të fermës.
- Përcaktoni ndërhyrjet që do të bëni për të përmirësuar kushtet e mbarështimit të tufës, procesin e prodhimit dhe të tregtimit të produkteve dhe në përgjithësi drejtimin me dokumentacion të fermës sepse konstatimet tona tregojnë se kjo është hallka më e dobët e punës drejtuese dhe menaxhuese të fermës.

- Mbi bazën e ushqimeve të depozituara dhe blerjet që keni parashikuar, nëse ka deficit ndërhyni me rritjen e sipërfaqes së kulturave të dyta.

2. Për fermat e dhive

Është periudha për përgatitjen e dhive dhe cjepeve për fushatën e ndërzimit:

Për rezultate më të mira për ndërzim dhe fekonditet ju këshillojmë që të zbatoni këto masa tekniko-organizative:

- Të caktohen dhitë që do të mbahen për mbarë dhe cjepët e ndërzimit dhe të riorganizohet tufa me futjen e kafshëve të reja (remonti).

- Cjepët e ndërzimit të ndahen nga tufa e dhive dhe të trajtohen me ushqime suplementare në grazhd. Racioni suplementar të jetë 0.5-0.6 kg/krerë/ditë koncentrat (elb+misër) si dhe një sasi bari të thatë veç kullotës.

- Në rast blerje, kafshët e blera të mbahen në tufë më vete për një periudhë katër javore (karantinë).

- përcaktohen kullotat më të mira për të ushqyerin e tufës së dhive para dhe gjatë ndërzimit dhe të mos bëhet ndërimi i tyre si dhe të ruhet ritmi dhe vazhda e kullotjes. Tufat që mbahen jashtë stallave gjatë kësaj periudhe duhet të strehohen në vatha me mbulesë të thjeshtë për të evituar ndikimin e ndryshimeve të motit rrebeshet (shi, breshër, etj), të cilët shkaktojnë ndërprerje të ciklit seksual.

- Kur kullotat nuk plotësojnë nevojat ushqimore të dhive, gjatë kësaj periudhe t'u jepet ushqim suplementar (tagjira 150-200 gr/krerë për racat e vendit 250-300 gr/krerë për dhitë e racave të përmirësuara qumështore).

- Siguroni ujë të pastër sipas dëshirës së kafshëve.

- Para fillimit të fushatës së ndërzimit bëni trajtimin e dhive dhe cjepeve kundër parazitozave, mos trajtoni kafshët gjatë fushatës së ndërzimit (këshillohu me veterinerin).

- Para fushatës së ndërzimit të futen herë pas here në tufën e dhive cjepët e kontrollit

(të vazoektomizuar ose me përparëse) për stimuluar ardhjen në afsh të dhive.

- Të mos ndërrohet vendstrehimi i tufës së dhive (stalla, vatha) dhe të mos hiqet plehu para dhe gjatë fushatës së ndërzimit.

- Të caktohen cjepët më të mirë të vlerësuar nga paraardhësit (nga dokumentacioni dhe njohja e tyre nga ana e fermerit) dhe treguesit individualë, të pastër nga sëmundjet dhe të kontrolluar për aktivitet të mirë seksual.

- Të hartohet skema e çiftëzimit me këto kriterë. Për çdo cjaq të caktohet grupi i dhive që nuk kanë lidhje gjaku me të (të evitohet ndërzimi babë bijë, bir nënë, motër vëlla etj evitimi i bashkëgjakësisë).

Për çdo cjaq të planifikohen për ndërzim 15-20 krerë dhi (minimalja për cjepët e rinj dhe maksimalja për cjepët e rritur). Për zbulim afshi të përdoret një cjaq për 50 krerë dhi dhe zbulimi i afshit të bëhet 2 herë në ditë.

- Të mbahen shënime përkatëse për afatet e fillimit të ndërzimit, koha e ndërzimit cjaqi ndërzyes, kthimet etj.

Njoftoni për çdo problem që do të keni me fermën tuaj grupin e specialistëve të Drejtorisë të Teknologjive Blegtorale në adresën e mëposhtme:

*Për sqarime të tjera kontaktoni
Sotiraq Jankulla cel: 0682630700
E-mail: sotiraqjankulla@yahoo.com*

Drejtoria e Teknologjive Blegtorale: QTTB- Korçë:
E-mail: qttbkorce@yahoo.com

KËSHILLA NË SHËRBIM TË FERMERËVE

MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
DREJTORIA E PROGRAMEVE TË ZHVILLIMIT TË BUJQËSISË, SIGURISË USHQIMORE DHE ZHVILLIMIT RURAL

QENDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE FUSHË KRUIJË

(Vijon nga numri i kaluar)

TË USHQYERIT E KAFSHËVE TË FERMËS

Konsumi i lëndës së thatë (L.Th)

Marrja e lopës për të konsumuar sasi të mëdha të ushqimit është çelësi për prodhimin e qumështit të bollshëm dhe efikas. Kur zgjedhim ushqimin, duhet të synojmë të sigurojmë konsumin maksimal. Të gjitha lëndët ushqyese (përveç ujit) të nevojshme për prodhimin e qumështit gjenden në lëndën e thatë (L.Th) të ushqimit. Një konsum i lartë i lëndës së thatë rezulton në një furnizim të madh të lëndëve ushqyese dhe një prodhim të lartë të qumështit. Tabela 1 tregon L.Th. maksimale totale (foragjere dhe përzierje të koncentreve) që një lopë qumështore mund të konsumojë në gjysmën e dytë të laktacionit. Në këtë tabelë, l.Th. totale shprehet si përqindje e peshës së gjallë të lopës dhe në kg në ditë. Një lopë 550 kg që jep 30 kg qumësht mund të konsumojë 3.7% të peshës së saj të gjallë në L.Th çdo ditë, ose rreth 20.4 kg. Një lopë më e madhe (650 kg) me prodhim të ngjashëm të qumështit mund të konsumojë vetëm 3.4% të peshës së saj në L.TH. (22.1 kg në ditë). Lopët më të mëdha me prodhim më të lartë të qumështit mund të konsumojnë më shumë L.TH. dietike.

ujë për kilogram qumësht të prodhuar (p.sh., një lopë që prodhon 40 L qumësht pi 200 L ujë). Lopët ndjehen të etur dhe të uritur menjëherë pas qumështit. Një rënie prej 40% në marrjen e ujit prandaj do të çonte në një rënie prej 16 deri në 24% të konsumit të L.TH dhe një rënie të madhe të prodhimit të qumështit. Në mot të ngrohtë, lopët kanë nevojë për më shumë ujë.

Lopët zvogëlojnë konsumin e tyre të L.TH. kur temperatura e ambientit tejkalon 24 ° C. Ulja në përgjithësi është për shkak të një ulje të konsumit të ushqimit. Lopët fillojnë të përjetojnë stres intensiv të nxehtësisë kur temperatura tejkalon 27 ° C dhe lagështia tejkalon 80%, ose kur shuma e dy vlerave është më e madhe se 100. Gjatë ditëve shumë të nxehta të verës, konsumi i L.Th mund të pësojë një rënie prej 15-20%. Për të rritur konsumin e L.Th. gjatë verës, mjafton të shërbehen të paktën 60% të racionit në mbrëmje dhe të siguroheni që ushqimi dhe uji ofrohen në një vend me hije.

Konsumi i Foragjereve (sanë, haylage, silazh misri) janë ushqime me fibra të lartë.

Përmbajtja L.Th. e këtyre foragjereve përcakton sasinë dhe llojin e grurit të kërkuar

lopë mund të konsumojë 3% të peshës së saj në ekuivalentin e L.Th. nga një bar i shkëlqyeshëm, por vetëm 1.5% nga sana e cilësisë së dobët (Tabela 2). Vlera ushqyese e varet nga speciet bimore, faza e tyre e pjekurisë, sistemet e vjeljes dhe ruajtjes dhe humbjet. Bimët shumëvjeçare, mbjellë herët (më pak se 10% në lule) dhe e ruajtur siç duhet siguron zhurmë me cilësi të lartë për tufën e qumështit. Për më shumë informacion mbi cilësinë e foragjereve, referojuni botimit 30F, Prodhimit të Foragjereve, dhe fletës teknike bishtajore si foragjere si proteina, AGDEX 120/81, OMAFRA

përfshihen sasi të lëndës thatë të rrjedhur gjatë në racionin ditor.

Gjithashtu duhet të sigurohet që marrja e foragjereve të mos bjerë nën një nivel të caktuar. Një konsum shumë i ulët i foragjereve shkakton acidozën e belit, një rënie në përmbajtjen e yndyrës së qumështit dhe gjarpërimin e stomakut. Si përqindje e L.Th., një racion që përmban 19% FDA dhe 28% NDF e mban tharjen në gjendje të mirë pune.

Raporti i përzierjes së ushqimit/koncentratit do të ishte së paku 40/60. Kur silazhi i misrit përfaqëson më shumë se 45% të L.Th. një raport prej 45/55 është i pranueshëm..Një raport foragjere/përqëndrimi

Tabela 2. Sasia maksimale (kg) e L.Th. të ngrënshme sipas cilësisë së forazheve (bar leguminozesh, silazh bari)

Cilesia e silazheve				L.Th (kg) e forazheve			
	Elementet ushqimor (% L.th.			L.th në % Peshës së lopës	Pasha e lopës në (kg)		
	PB	FDA	NDF		400	500	600
Sh të mira	>18	>33	<43	3	12	15	18
Të mira	16-18	33-37	43-48	2.5	10	12.5	15
I Kalueshëm	13	38	49	2	8	10	12
	15	41	53				
Të varfra	<13	>40	>53	1.5	6	7.5	6

PB = protéines brutes; FDA = fibre au détergent acide; NDF = cellulose au détergent neutre.

Në mënyrë të përgjithshme, kur lopa ha më shumë koncentrat, konsumi i saj zvogëlohet 5 deri në 7 kg. Nga ana tjetër, përtej këtij niveli të koncentratit, konsumi i L.Th. zvogëlohet me rreth 1 kg për 2.5 kg koncentrat shtesë. Në shumicën e provave për ushqim duke përdorur foragjere dhe koncentrat, sipas disa studimeve, L.Th. e ushqimit të konsumuar është e lidhur me përmbajtjen e NDF. Shembull: marrja e ushqimit të NDF në mes të periudhës së laktacionit është rreth 0.9% e peshës së gjallë të lopës. Kështu, një lopë 650 kg mund të hajë 650 kg x 0.9% = 5.85 kg NDF. Nëse është një bishtajore e shkëlqyeshme (42% NDF), ajo mund të konsumojë 5.85 kg x 100/42 = 13.9 kg (L.Th.) nga kjo sanë. Nëse është një bishtajore e dobët (54% NDF), ajo mund të konsumonte vetëm 5.85 kg x 100/54 = 10.8 kg (L.Th.) nga kjo sanë. NDF në racion duhet të përfaqësojë 25 deri në 28% të L.Th. . Si rregull i përgjithshëm, silazhet duhet të copëtohen në një gjatësi teorike prej 95 mm (3/8 in) në mënyrë që të paktën 15-20% e grimcave të matin më shumë se 3.8 cm (1½ in), këto grimca përbëjnë një të ashtuquajtur fibër “Efektive” për të stimuluar tretjen. Lopët duhet të ripërtyphen shumicën e kohës kur nuk ushqehen. Në mungesë të fibrave efektive lopët ulin oreksin e tyre dhe bëjnë që përmbajtja e yndyrës së qumështit të bjerë. Kur racioni përmban një proporcion adekuat të fibrave efektive dhe NDF nga foragjeret, nuk është e nevojshme të

që tejkalon 80/20 mund të jetë i përshtatshëm për prodhimin e 20 kg qumësht nëse foragjerja është e një cilësie të mirë

Ushqyerja e lopës në tharje (deri në 3 javë para pjelljes)

Lopa duhet të jetë mirë e rrjedhshme (indeksi prej 3.5 ose 4) para se të fillojë të thahet. Lopa është më e aftë të rivendosë gjendjen e saj të trupore gjatë laktacionit sesa gjatë periudhës së tharjes. Ajo duhet të plotësojë rezervat e trupit të saj gjatë gjysmës së dytë të ciklit të saj të laktacionit. Lopët nuk duhet të majmërohen ose të humbasin peshë gjatë periudhës së tyre të tharjes.

Sasia e drithërave që duhet të ushqehet çdo ditë pas tharjes do të varet nga cilësia e foragjereve. Nëse foragjeret janë të një cilësie të dobët, 2 deri në 4 kg (4 deri 9 lb) koncentrat në ditë mund të jenë të nevojshme për të ruajtur gjendjen trupore e të lopës. Nëse është foragjere e mirë, por lopët janë të ligët, do të kërkohej nga 2 deri në 4 kg që të lejojnë një fitim të moderuar dhe gradual të peshës trupore, gjatë periudhës së tharjes.

Programet e ushqimit të individualizuar mund të zhvillohen për lopët në tharje të grupuara sipas gjendjes së tyre trupore mishit afërsisë së pjelljes. Një dietë e ekuilibruar e lopes në tharje duhet të përmbajë sasi adekuate të fibrave, proteinave, vitaminave dhe mineraleve (Tabela 6). Një racion adekuat i lopës në tharje parandalon çrregullimet metabolike dhe mbajtjen e placentës dhe lejon që lopët të vazhdojnë të ushqehen edhe gjatë pjelljes.

Tab1. Ngrëshmërie e lëndës së thatë nga lopët në gjysmën e dytë të laktacionit (në % të peshës së gjallë kg/ditë)

Nr.	Prodhimi i qumështit	Pesha e gjallë e lopës (kg)					
		450		550		650	
		%	Kg	%	Kg	%	Kg
	10	2.6	11.7	2.3	12.7	2.1	13.7
	20	3.4	15.3	3	16.5	2.8	18.2
	30	4.2	18.9	3.7	20.4	3.4	22.1
	40	5		4.3	23.7	3.8	24.7
	50	5.6	25.2	5	27.5	4.4	28.6

Në rastin e lopëve në fillim të laktacionit, vlerat në Tabelën 1 mund të zvogëlohen deri në 18%, lopët që kanë më pak oreks në fillimin e laktacionit. Për më tepër, çdo vështirësi në pjellje, ethe vitulare, placentë e mbajtur dhe rrotullim i stomakut (volvulus) janë të gjithë faktorët që ulin konsumin e L.TH. Në shumicën e lopëve, konsumi i L.Th. rritet gradualisht pas pjelljes, duke arritur një kulm në 10 ose 12 javë të laktacionit. Përmbajtja L.TH. e racionit total duhet të jetë midis 50 dhe 75%. Racionet e lagështirës ose të lëndës thatë kufizojnë konsumin e L.TH. Kur proporcioni i silazhit është i lartë, duhet të pritet një ulje në konsumin e L.TH. prej 0,02% të peshës së gjallë të lopës për çdo 1% ulje të L.Th. në racionin total. Shëmbull: një racion prej 40% të L.TH. minus kufirin prej 50% = -10 x 0,02% x lopë prej 600 kg = -1.2 kg të konsumit të L.TH në ditë. Konsumi maksimal i L.TH. varet nga qasja në ujë të freskët dhe të pastër në çdo kohë. Uji duhet të vendoset në një zonë të ndriçuar mirë më pak se 15 metra larg gropës. Një lopë pi rreth 5 L

në racion. Për të qenë ekonomik, programi i ushqyerjes duhet të bazohet në një konsum të lartë të zhurmës me cilësi të mirë. Konsumi i tharmit varet nga cilësia e tij, pesha e gjallë e lopës dhe proporcioni i drithërave në racionin total. Lopët e qumështit mund të konsumojnë 1,8 deri në 2.2% të peshës së tyre të gjallë në ekuivalentin L.Th. çdo ditë nga lëndës së thatë me cilësi të mesme. Cilësia e L.Th. varet pjesërisht nga përmbajtja e saj e fibrave, e cila rritet ndërsa sa më shumë rritet bima pjekuria e korjes. Foragjet me përmbajtje të lartë të fibrave janë më pak të pëlqyeshëm, më pak të pasura me proteina dhe më pak të tretshëm se foragjeret me cilësi të lartë. Sidoqoftë, ushqimi nuk përjashtohet nga gypi derisa tretja e tij të ketë mbaruar dhe lopa duhet të ndalojë konsumin e saj derisa të mund të pranojë tjetër. Kjo është arsyeja pse foragjeret me përmbajtje të lartë të fibrave zvogëlojnë konsumin e L.Th. Një

Drejtoria e Teknologjive Blegtorale, QTTB-Fushë Krujë:
E-mail:qttbfushekruje@yahoo.com

(Vijon në numrin e ardhshëm)

Pamja e qiellit gjatë muajit shtator 2021

Më 7 shtator - Hëna e Re. Hëna do të vendoset në të njëjtën anë të Tokës me Diellin

Parashikimi i motit për muajin shtator 2021 në Tiranë (Zona bregdetare)

Dt.	Temperatura e ajrit °C		Temp. reale që ndjehet °C	Shiu		Era				Indeks	Zhvillimi i reve dhe reshjet	Simboli
	U	L		mm	Orë	Km/Orë		Drejtimi				
						D	N	D	N			
1	22	32	24-34-31	0	0	9	6	VL	V	7	Kohë me Diell	
2	22	31	22-34-30	0	0	7	7	VL	VVP	6	Plot me Diell	
3	22	31	22-34-30	0	0	6	6	JJL	V	6	Kohë me Diell	
4	21	31	20-34-29	0	0	7	7	VL	V	6	Kohë me Diell	
5	21	30	19-31-28	0	0	11	13	VVL	VL	6	Kryesisht me Diell	
6	21	31	20-34-30	0	0	7	9	V	LVL	6	Plot me Diell	
7	20	32	17-32-30	6.5	2.5	15	22	JJP	JJP	6	Kohë e mirë me copa resh	
8	18	31	17-32-30	1.3	1	17	7	PJP	PJP	5	Disa reshje në mëngjes, pastaj re dhe pastaj kthehet kohë e mirë	
9	16	29	15-30-27	14.2	8	13	7	JJP	JJL	5	Kohë me re dhe Diell me disa shira dhe stuhi	
10	16	27	13-25-25	8.8	4.5	20	26	VVL	V	2	Re me disa reshje dhe ndonjë stuhi	
11	15	27	14-26-25	0	0	22	17	VVP	V	6	Kohë me re dhe Diell	
12	16	27	15-27-25	0	0	13	9	VVP	VP	6	Pjesërisht me Diell	
13	16	27	16-28-25	0	0	11	7	PVP	PJP	5	Periudhë me re dhe diell	
14	17	27	15-28-26	2.5	1	11	9	JP	J	5	Përzierje diell dhe re	
15	17	27	17-28-26	5.2	3	7	6	J	VVL	5	Periudhë me re dhe kohë e mire me disa reshje dhe ndonjë stuhi	
16	16	27	16-27-25	2.5	1	11	11	VVP	VP	4	Interval i reve me diell me ndonjë stuhi	
17	16	26	16-26-25	2	1	15	7	PVP	VVP	5	Pjesërisht me diell me ndonjë stuhi përreth	
18	18	27	17-27-25	0	0	11	9	VP	V	5	Diell deri pjesërisht me re	
19	19	28	17-28-26	0	0	9	17	V	VL	5	Kryesisht me Diell	
20	17	29	13-31-28	1.4	1	11	13	LVL	L	5	Kryesisht me Diell	
21	16	26	12/24/2024	15.2	8	19	19	LJL	JL	1	Kohë me re dhe nuk është ngrohtë me reshje	
22	16	26	13-26-24	0	0	13	13	JL	LJL	4	Kryesisht me re	
23	15	26	13-28-26	0	0	9	11	LJL	LVL	5	Re dhe Diell	
24	15	26	13-27-25	0	0	11	15	VL	LVL	5	Kohë me Diell	
25	16	26	15-28-25	0	0	9	11	VL	LVL	5	Plot me Diell	
26	19	28	17-29-27	0	0	6	4	JP	JP	5	Plot me Diell	
27	19	28	16-28-26	3.6	2.5	11	15	JJP	J	5	Kryesisht me Diell	
28	19	25	15-23-23	16.5	10	22	19	J	J	1	Kohë me Re dhe me reshje	
29	18	26	15-25-25	6.7	4	19	17	J	J	3	Kryesisht me re me disa reshje	
30	18	27	17-27-25	3.8	2	15	11	JJP	JJP	3	Kohë me re dhe diell me ndonjë stuhi	

dhe nuk do të jetë e dukshme në qiellin e natës. Kjo fazë do të ndodhë në orën 02:51 UTC. Kjo është koha më e mirë e muajit për të vëzhguar objekte të zbehta të tilla si galaktikat dhe grupimet e yjeve, sepse nuk ka dritë hëne për të ndërhyrë.

Më 14 Shtator - Neptuni në Opozitë. Planeti gjigant blu do të jetë në afrimin më të afërt me Tokën dhe faja e tij do të ndriçohet plotësisht nga Dielli. Ai do të jetë më i ndritshëm se në çdo kohë tjetër të vitit dhe do të jetë i dukshëm gjatë gjithë natës. Kjo është koha më e mirë për të parë dhe fotografuar Neptunin. Për shkak të distancës së tij ekstreme nga Toka, ai do të shfaqet vetëm si një pikë e vogël blu sidomos tek teleskopët më të fuqishëm.

Më 14 Shtator - Mërkuri në Zgjatjen më të Madhe Lindore. Planeti Mërkur arrin zgjatjen më të madhe lindore prej 26.8 gradë nga Dielli. Kjo është koha më e mirë për të parë Mërkurin, pasi do të jetë në pikën e tij më të lartë mbi horizont në qiellin e mbrëmjes. Kërkoni planetin poshtë në qiellin perëndimor menjëherë pas perëndimit të diellit. Më 20 Shtator - Hëna e Plotë. Hëna do të jetë e vendosur në anën e kundërt të Tokës me Diellin dhe faqja e saj do të jetë e ndriçuar plotësisht. Kjo fazë do të ndodhë në orën 01:54 UTC. Kjo hënë e plotë ishte e njohur nga fiset e hershme amerikane vendase si Hëna e Misrit sepse misri korrrret rreth kësaj periudhe të vitit. Kjo hënë njihet edhe si Hëna e

Korrrjes. Hëna e Korrrjes është hëna e plotë që ndodh më afër ekuinoksit të shtatorit çdo vit.

Më 22 shtator - Ekuinoksi i shtatorit. Ekuinoksi i shtatorit do të ndodhë në orën 19:11 UTC. Dielli do të shkëlqejë drejtpërdrejt në ekuator dhe do të ketë pothuajse sasi të barabarta të ditës dhe natës në të gjithë botën. Kjo është gjithashtu dita e parë e vjeshtës (ekuinoksi i vjeshtës) në Hemisferën Veriore dhe dita e parë e pranverës (ekuinoksi i pranverës) në Hemisferën Jugore.

Parashikimi i motit për muajin shtator 2021

Shtatori në Tiranë do të ndikohet nga klima Mesdhetare Bregdetare. Gjatë muajit mund të prisni: shpesh shi, ndonjëherë stuhi, rrallë mjegull dhe prisni mot të nxehtë. Gjatë gjithë shtatorit sigurohuni që të përgatiteni për valën e të nxehtit me mot tropikal dhe temperaturat mesatare mbi 30° C. Zakonisht java e parë është më e nxehta në shtator, por mos harroni se mund të ketë Shi, Stuhi dhe Mjegull.

Ngjarjet e motit që mund të ndodhin gjatë udhëtimit për në Tiranë: 8 herë Shi, 5 herë Stuhi, 1 herë Mjegull, Por mund të jeni të qetë për Reshjet e shiut. Vitet e fundit, mesatarisht, vetëm 8 ditë kanë qenë me shi. Tirana në shtator, do të përjetojë ditë të nxehta dhe plot diell me qiell të mbuluar me re. Zakonisht temperatura do të luhatet rreth 28° C dhe do të ndihet për rreth 32° C dhe era do të jetë fllad i lehtë.

Temperaturat e larta ditore do të ulen me 5°C, nga 30°C në 25° C, rrallë do të bien nën 21° C ose do të tejkalojnë 34° C. Temperaturat e ulëta ditore do të ulen me rreth 3°C, nga 16° C në 12° C, rrallë do të bien nën 8° C ose tejkalojnë 18° C. Për referencë, më 3 gusht, dita më e nxehtë e vitit, temperaturat në Tiranë zakonisht variojnë nga 18° C në 32° C, ndërsa më 4 janar, dita më e ftohtë e vitit, ato shkojnë nga 0° C në 11° C.

Zhvillimi i reve

Gjatë shtatorit mbulimi i qiellit me re do të jetë rreth 30 %. Muaji shtator në Tiranë, do të karakterizohet nga një rritje shumë e shpejtë e mbulimit të reve, me përqindjen e kohës kur qielli është i mbuluar me re ose kryesisht me re duke u rritur nga 21% në 38%. Dita më e qartë e muajit do të jetë 1 Shtatori, me kushte të kthjellëta, kryesisht të kthjellëta ose pjesërisht me re, 79% të kohës.

Për referencë, më 7 dhjetor, dita më e vrenjtur e vitit, shansi i kushteve të mbuluara me re ose më së shumti me re është 55%, ndërsa më 21 korrik, dita më e qartë e vitit, mundësia e qiellit të qartë, është 91%.

Drita e Diellit

Në shtator, gjatësia e ditës gradualisht do të fillojë të ulet me afërsisht 79 minuta.

Dita më e shkurtër do të jetë 30 Shtatori dhe ofron 11 orë 52 minuta dritë të ditës, lindja e diellit do të jetë në orën 6:36 paradite dhe perëndimi i diellit do të jetë në orën 18:28 pasdite

Kalendari bujqësor, muaji shtator 2021

Përgatitur nga Prof. As. Dr. Eqrem Meçollari

Për referencë, më 21 qershor, dita më e gjatë e vitit, Dielli lind në orën 5:07 të mëngjesit dhe perëndon 15 orë, 10 minuta më vonë, në

Parashikimi i motit për shtator 2021 në Korçë (Zona e ftohtë)

Dt.	Temperatura e ajrit °C		Temp. reale që ndjehet °C	Shiu		Era				Indeks	Zhvillimi i reve dhe reshjet	Simboli
	U	L		mm	Orë	Km/Orë		Drejtimi				
						D	N	D	N			
1	14	27	16-30-26	0	0	6	7	VL	VL	7	Kohë me Diell	
2	14	27	14-30-25	0	0	6	4	LVL	LVL	7	Plot me Diell	
3	13	27	14-30-26	0	0	4	2	L	P	7	Kryesisht me Diell	
4	13	26	12/30/2026	0	9	4	4	JJL	JP	7	Kryesisht me Diell	
5	12	25	11/27/2024	0	0	7	7	VVL	VL	7	Kryesisht me Diell	
6	12	26	12/29/2026	0	0	4	6	VVL	L	7	Kryesisht me Diell	
7	14	27	11/28/2026	1.7	1	7	13	JJP	JJP	6	Kryesisht me Diell	
8	10	27	10/27/2025	2.3	1	15	7	PJP	PJP	5	Disa stuhi në mëngjes, pastaj fillojnë rete pastaj kthehet Dielli	
9	9	24	7/24/2023	13.8	6.5	11	11	JP	JJP	6	Kohë me re e diell, me disa reshje dhe stuhi, kryesisht vonë	
10	8	23	5/22/2022	7.7	5.5	7	15	P	V	2	Kryesisht me re me disa shira dhe stuhi	
11	7	22	6/23/2021	0	0	15	11	VVP	VVP	6	Kohë me re dhe Diell	
12	8	22	8/23/2021	0	0	11	6	VP	VP	6	Pjesërisht me Diell	
13	8	23	9/23/2021	0	0	9	6	P	P	5	Re dhe Diell	
14	9	22	9/23/2021	0.8	0.5	7	6	JP	JJP	6	Interval re dhe diell me ndonjë shi në kalim në pasdite	
15	9	22	9/23/2022	7.7	4.5	7	4	J	LVL	6	Periudhë me re dhe diell, me disa shira dhe ndonjë stuhi	
16	8	22	9/24/2021	5.8	3.5	6	6	VVP	PVP	5	Interval re e diell, me disa reshje dhe ndonjë stuhi,kryesisht vonë	
17	8	22	9/22/2021	2.6	1.5	11	7	PVP	VVP	5	Interval re dhe diell me ndonjë stuhi përreth	
18	9	21	9/22/2020	0	0	9	7	VP	VVP	6	Diell me re të pjesëshme	
19	11	22	10/24/2021	0	0	7	9	V	VL	5	Kryesisht me Diell	
20	8	23	6/25/2022	0	0	7	9	LJL	LJL	5	Pjesërisht me Diell	
21	7	21	5/20/2020	4.5	2.5	11	11	LJL	L	1	Re me pika shiu	
22	7	21	5/21/2019	0.5	1	11	9	L	L	2	Një shi me pika në mëngjes, pastaj kryesisht me re	
23	6	21	5/23/2020	0	0	6	7	L	L	5	Pjesërisht me Diell	
24	6	20	4/23/2019	0	0	7	9	LVL	LVL	5	Kryesisht me Diell	
25	7	20	6/23/2019	0	0	6	6	LVL	L	5	Plot me Diell	
26	11	22	11/24/2022	0	0	4	4	JJP	JJP	5	Plot me Diell	
27	11	22	8/23/2021	0	0	7	9	J	JJL	5	Kryesisht me Diell	
28	11	20	11/19/2019	6.4	5	11	7	J	J	1	Ndonjë shi i rastit	
29	11	22	10/22/2021	0	0	9	6	JJP	J	4	Kryesisht me re	
30	10	22	11/22/2021	2	1	9	6	JJP	JP	4	Kohë me re dhe diell me ndonjë stuhi përreth	

Kalendari, fazat e hënës dhe shënjat astrologjike për muajin shtator 2021

Dt.	Dita	Dita e Vitit	Dielli		Zgjatja e ditës	Hëna		Fazat e Hënës			Shënjat Astrologjike
			Lind	Perëndon		Lind	Perëndon	Faza	%	Dita	
1	Mërkurë	244	06:07	19:13	13:06:26	0:06	15:55		30	24	Gaforrja
2	Enjte	245	06:08	19:11	13:03:47	0:54	16:47		22	25	Gaforrja
3	Premte	246	06:09	19:10	13:01:07	1:49	17:32		14	26	Gaforrja
4	Shtunë	247	06:10	19:08	12:58:27	2:51	18:11		8	27	Luani
5	Diel	248	06:11	19:06	12:55:47	3:58	18:45		3	28	Luani
6	Hënë	249	06:12	19:05	12:53:06	5:08	19:15		1	0	Virgjëresha
7	Martë	250	06:13	19:03	12:50:25	6:19	19:42		1	1 02 :51	Virgjëresha
8	Mërkurë	251	06:14	19:01	12:47:44	7:30	20:07		3	2	Peshorja
9	Enjte	252	06:15	19:00	12:45:02	8:42	20:33		8	3	Peshorja
10	Premte	253	06:16	18:58	12:42:20	9:55	21:01		15	4	Akrepi
11	Shtunë	254	06:17	18:56	12:39:37	11:10	21:32		25	5	Akrepi
12	Diel	255	06:18	18:55	12:36:55	12:26	22:09		35	6	Shigjetari
13	Hënë	256	06:19	18:53	12:34:12	13:40	22:54		46	7 22 :39	Shigjetari
14	Martë	257	06:20	18:51	12:31:29	14:50	23:48		58	8	Bricjapi
15	Mërkurë	258	06:21	18:49	12:28:45	15:51	S'ka		69	9	Bricjapi
16	Enjte	259	06:22	18:48	12:26:02	16:42	0:51		79	10	Bricjapi
17	Premte	260	06:23	18:46	12:23:18	17:24	2:00		87	11	Ujori
18	Shtunë	261	06:24	18:44	12:20:35	17:58	3:10		94	12	Ujori
19	Diel	262	06:25	18:43	12:17:51	18:27	4:21		98	13	Peshqit
20	Hënë	263	06:26	18:41	12:15:07	18:52	5:29		100	14 01 :54	Peshqit
21	Martë	264	06:27	18:39	12:12:23	19:15	6:35		100	15	Dashi
22	Mërkurë	265	06:28	18:37	12:09:39	19:37	7:39		98	16	Dashi
23	Enjte	266	06:29	18:36	12:06:55	20:00	8:42		94	17	Dashi
24	Premte	267	06:30	18:34	12:04:11	20:24	9:44		89	18	Demi
25	Shtunë	268	06:31	18:32	12:01:27	20:51	10:46		82	19	Demi
26	Diel	169	06:32	18:31	11:58:43	21:23	11:48		74	20	Binjakët
27	Hënë	270	06:33	18:29	11:55:59	22:00	12:48		65	21	Binjakët
28	Martë	271	06:34	18:27	11:53:15	22:44	13:46		56	22	Binjakët
29	Mërkurë	272	06:35	18:25	11:50:31	23:36	14:39		46	23 03 :57	Gaforrja
30	Enjte	273	06:36	18:24	11:47:47	S'ka	15:26		37	24	Gaforrja

KËNDI I EKSPERTIT

Kalendari bujqësor, muaji shtator 2021

(Vijon nga faqja 13)

Kalendari i punimeve për kulturat bujqësore dhe kujdesit për kafshët sipas fazave të Hënës

Kultura	Punimet që duhet të kryhen	Afatet e kryerjes së punimeve	Koha kur Hëna është e favorshme (Shtator)
Të përgjithshme	Plugimi i thellë i tokave për mbjelljet e vjeshtës.	Gjatë muajit	4-7; 17-18; 21-23; 26-28 Shtator
	Punimet përgatitore për mbjelljet e kulturave si diskime, frezime, kultivime etj.	Gjatë muajit	12-13; 17-18; 21-23; 26-30 Shtator
Drithrat	Korrrja dhe shirja e të lashtave në zonën klimatike malore të vendit	1-10 Shtator	26-28 Shtator
	Manipulimi i prodhimit të drithërave pas korrrje-shirjeve në zonat malore	1-10 Shtator	
	Manipulimi dhe depozitimi i kashtës së drithërave në mullare e kavaleta	Gjatë muajit	
	Shërbimet kulturore të misrit në të gjitha zonat klimatike të vendit	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Përgatitja dhe dezinfektimi i farës para mbjelljes së drithërave	15-30 Shtator	
	Mbjellja e thekrit në zonat malore	10-30 Shtator	1-3; 8-11; 19-20; 29-30 Shtator
Bishtajoret	Vjelja dhe manipulimi i prodhimit të fasules	1-20 Shtator	4-5; 10-11; 17-18; 21-23; 26-28
Duhani	Vjelja e gjetheve të duhanit dhe vendosja për tharje e tyre	Gjatë muajit	4-5;10-11; 17-18; 21-23; 26-28
	Luftimi i vrugut dhe hirit të duhanit	Gjatë muajit	4-7; 21-23 Shtator
Patatja	Vjelja e prodhimit të patates në zonat malore	Gjatë muajit	4-5; 8-9; 12-13; 17-18; 21-23; 26-28
	Transporti i prodhimit të patates në destinacionet e duhura dhe manipulimi i tij para konservimit	Gjatë muajit	
	Shërbimet kulturore në parcelat e mbjella me patate verore në zonën klimatike bregdetare	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
Foragjeret	Shërbimet kulturore në parcelat e mbjella me kultura foragjere	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Shërbimet kulturore në parcelat e mbjella me panxhar foragjer	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Kositja e jonxhës dhe trifilit	Gjatë muajit	26-28 Shtator
Luledielli	Vjelja e prodhimit të lulediellit	Gjatë muajit	4-5; 10-11; 17-18; 21-23; 26-28
Perimet gjethore	Mbjellja e duarve të perimeve gjethore, marule, spinaq, majdanoz, sipas zonave	Gjatë muajit	1-3; 12-13; 19-20; 29-30 Shtator
	Shërbimet kulturore në parcelat e mbjella me perime gjethore	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Vjelja e perimeve gjethore sipas duarve të mbjelljes	Gjatë muajit	4-5; 10-11; 17-18; 21-23; 26-28
Perimet rrënjore	Mbjellja e perimeve rrënjore, karrotave, rrepave dhe mlkave sipas duarve.	Gjatë muajit	6-7; 10-11; 14-16; 24-25 Shtator
	Prashitje, plehërime suplementare dhe ujitja e bimëve	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Vjelja e perimeve rrënjore sipas duarve të mbjelljes	Gjatë muajit	4-5; 8-9; 12-13; 17-18; 21-23; 26-28
Perimet frutore	Shërbimet kulturore si plehërime suplementare dhe ujitja e bimëve në fushë	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Vjelja prodhimit të perimeve frutore	Gjatë muajit	4-5; 10-12; 21-23 Shtator
Perimet e tjera	Shërbimet kulturore në parcelat e mbjella në të gjitha zonat klimatike	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
Pemët frutore	Vjelja e prodhimit të mollëve të varieteteve me pjekje të mesme dhe të vonë	Gjatë muajit	7-8; 17-18; 26-28 Shtator
	Trajtimet fitosanitare kundër sëmundjeve dhe dëmtuesve të pemëve frutore në të gjitha zonat klimatike të vendit	Gjatë muajit	4-7; 21-23 Shtator
Vreshtaria	Vjelja e prodhimit të rrushit dhe transporti i tij në destinacionet përkatëse	Gjatë muajit	7-8; 17-18; 26-28 Shtator
Agrumet	Punimet e tokës rreth trungjeve dhe plehërimi i bimëve	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Krasitja e agrumeve	Gjatë muajit	1-3; 10-11; 14-16; 29-30 Shtator
	Trajtime kimike të bimëve për luftimin e dëmtuesëve dhe sëmundjeve të ndryshme	Gjatë muajit	4-7; 21-23 Shtator
Ulliri	Punimet e tokës rreth trungjeve të pemëve	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Trajtime kimike për luftimin e dëmtuesve dhe sëmundjeve të ndryshme.	Gjatë muajit	4-7; 21-23 Shtator
	Krasitja prodhuese dhe ripërtëritëse	Gjatë muajit	1-3; 10-11; 14-16; 29-30 Shtator
Kopshte	Kujdesi për bimët e mbjella gjatë vegetacionit si punimi i tokës, ujitja dhe plehërimi i tyre	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Luftimi i dëmtuesve dhe sëmundjeve tek bimët e mbjella në kopshte	Gjatë muajit	4-7; 21-23 Shtator
Bimët medicinale	Mbledhja dhe grumbullimi i bimëve medicinale dhe eterovajore	Gjatë muajit	19-28 Shtator
	Manipulimi i bimëve medicinale dhe eterovajore	Gjatë muajit	
Blegtori	Kujdesi për ushqimin dhe trajtimin e kafshëve sipas teknologjive të mbarështimit të tyre dhe dhënia rregullisht e kripës.	Gjatë muajit	
	Pastrimi dhe dezinfektimi i stallave dhe koteceve të shpendëve dhe nxjerrja e plehut prej tyre	Gjatë muajit	1-3; 12-13; 21-23 Shtator
	Skartimi dhe therja e kafshëve sidomos të shpendëve	Gjatë muajit	8-11 Shtator
	Luftimi i sëmundjeve të ndryshme në kafshët	Gjatë muajit	14-18; 24-28 Shtator
	Kastrimi i kafshëve të ndryshme	Gjatë muajit	17-20 Shtator
	Ndërzimi i kafshëve të ndryshme	Gjatë muajit	8-11 Shtator
	Vendosja e vezëve të shpendëve për t'i shtruar nën kllोकë ose inkubator	Gjatë muajit	2, 3, 11–13, 29, 30 Shtator
Bletaria	Vjelja e mjaltit	Gjatë muajit	
	Luftimi i sëmundjeve të ndryshme në zgjojtë e bletëve	Gjatë muajit	
Pylltaria	Vazhdojnë prerjet në pyjet e lartë për drutë e zjarrit.	Gjatë muajit	20-29 Shtator
	Prerjet verore, rrallimet dhe çlirimi i fidanave	Gjatë muajit	20-29 Shtator
	Pastrimi i pyjeve nga mbeturinat e prerjeve dhe		
	kryhen punime për riparimin e rrugëve	Gjatë muajit	6-7 Shtator
	Shërbimet kulturore ndaj fidanave në fidanishte	Gjatë muajit	1-3; 10-13; 17-20; 21-23; 26-28
	Transporti i lëndës drusore të prerë	Gjatë muajit	
	Mbledhja me dorë e kërpudhave të ngrënëshme të vjeshtës	Gjatë muajit	

ai ngrihet në 7:03 të mëngjesit dhe perëndon 9 orë, 11 minuta më vonë, në 4:14 pasdite.

Reshjet

Një ditë e lagësht konsid-erohet një ditë me të paktën 1 mm të reshjeve. Shtatori do të jetë në përgjithësi një periudhë pothuajse pa reshje.

Sasia mesatare e reshjeve 30 ditore gjatë shtatorit në Tiranë do të rriten me shpejtësi, duke filluar muajin në 43 milimetra, kur rrallë i kalon 86 milimetra ose bie nën 7 milimetra dhe duke e përfunduar muajin në

75 milimetra, kur rrallë i kalon 126 milimetra ose bie nën 26 milimetra.

Për referencë, shansi më i lartë ditor i vitit për një ditë të lagësht është 36 % në 5 dhjetor dhe shansi më i ulët është 10% në 7 Korrik.

Gjatë muajit shtator në Tiranë, parashikohen të bien rreth 90.4mm shi, në 49.5 orë, ndërsa në Korçë parashikohen të bien rreth55.8mm shine 33.5 orë. (Tabelat më sipër)

Lagështia e Ajrit

Ne e bazojmë nivelin e opti-

mumit të lagështisë në pikën e vesës, pasi ajo përcakton nëse djersa do të avullojë nga lëku- ra, duke ftohur kështu trupin. Pikat më të ulëta të vesës ndi- hen më të thata dhe pikat më të larta të vesës ndihen më të lagështa. Ndryshe nga tem- peratura, e cila zakonisht ndry- shon ndjeshëm midis natës dhe ditës, pika e vesës ka tendencë të ndryshojë më ngadalë, kësh- tu që ndërsa temperatura mund të bjerë gjatë natës, një ditë me zagushi ndiqet zakonisht nga një natë me zagushi.

Mundësia që një ditë e cak-

Punimet që mund të kryhen në Kopshtari gjatë muajit shtator 2021

Datat e Muajit	Punimet që duhet të kryhen
1 - 2	Mbillen farat në shtretër dhe gradinat e luleve. Ditë të mira për tranplantim. Ditët e bukura të mbjelljes për patatet e vjeshtës, rrepat, qepët, karotat, panxharin dhe kulturat e tjera rrënjore.
3 - 6	Periudhë shterpë: Koha për pushim. Shmangni mbjelljen e farave. Korrrje dhe ruajtje e të lashtave. Plehërime dhe tranplantime. Luftimi i barëravetë këqija. Kositet bari në lëndina dhe bëhen krasitje (për të ngadalësuar rritjen)
7	Kohë për të pushuar, festuar dhe medituar
8 - 13	Mbjellje fara dhe fidana: Bimët njëvjeçare që japin prodhimet mbi tokë, veçanërisht bimët me gjetheedhe Drithërat, Barishtet, Kastravecet Kositet bari nëlëndina (për të nxitur rritjen e tij) Kryhen shartime dhe krasitje (për të nxitur rritjen)
14 - 19	Mbjellje fara dhe fidana: Bimët njëvjeçare që japin prodhimet mbi tokë, veçanërisht bimët me fruta edhe Drithërat dhe Lulet. Kositet bari në lëndina (për të nxitur rritjen e tij) Kryhen shartime dhe krasitje (për të nxitur rritjen)
20	Koha për të pushuar, festuar dhe medituar. Mblidhen bimë medicinale dhe aromatike
21 - 29	Mbjellje fara dhe fidana: Bimët njëvjeçare që japin prodhimet nën tokë, veçanërisht bimët rrënjore. Mbillen pemë, shkurre dhe kultura bujqësore shumëvjeçare. Vjelja e të gjitha llojeve të prodhimeve. Plehërime dhe tranplantime. Kositet bari në lëndina (për të ngadalësuar rritjen e tij) Kryhen shartime dhe krasitje (për të ngadalësuar rritjen)
30	Periudhë shterpë: Koha për pushim. Shmangni mbjelljen e farave. Korrrje dhe ruajtje e të lashtave. Plehërime dhe tranplantime. Luftimi i barërave të këqija. Kositet bari në lëndina dhe bëhen krasitje (për të ngadalësuar rritjen)

tuar të jetë me zagushi në Ti- ranë do të zvogëlohet me shpe- jtësi gjatë muajit Shtator, duke rënë nga 22 % në 9 % gjatë gjithë kohës.

Shansi më i lartë për një ditë me zagushi gjatë gushtit do të jetë35% më 7 gusht.

Lagështia mesatare e ajrit do të jetë 73%, ndërkohë që lagështia më e përshtatshme qënjerëzit të ndjehen rehat duhet të jetë rreth 45 %. Kështu që këto janë kushte të pafavor- shme për organizmin i cili ndi- het i plogësht.

Për referencë, më 6 gusht, dita më me zagushi e vitit, ka kushte të mprehta në35% të kohës, ndërsa më

16 dhjetor, dita më pa za- gushi e vitit, ka kushte të mprehta në 0% të kohës.

HumIndex është një tregues tjetër i rëndësishëm, i cili treg- on shkallën e komoditetit ose shqetësimit të bazuar në kom- binimin e temperaturës dhe lagështisë. Humindexi relativ zakonisht varion nga 22 (Pak ose aspak siklet) deri në 27 (Pak ose pa shqetësim) gjatë një shtatori tipik.

Vlera e HumIndex për Ti- ranën gjatë muajit shtator do të jetë 36, që do të thotë se mund të ndjeni një: Shqetësim të dukshëm.

Pika e vesës është shpesh një nga treguesit më të mirë se sa të rehatshme janë kushtet e motit për një udhëtar. Kur ud- hëtoni për në Tiranë duhet të mbani parasysh se pika më e ulët e vesës tregon se mjedisi ndihet më i thatë dhe pika më e lartë e vesës tregon se mjedisi ndihet më i lagësht. Gjatë një shtatori tipik pika e vesës ndry- shon nga 13 (shumë e rehat- shme) në 16 (e rehatëshme).

Era

Ky seksion diskuton vrojtimin mesatar të orëve me- satare të erës (shpejtësia dhe drejtimi) në 10 metra mbi tokë. Era e përjetuar në çdo vend të caktuar është shumë e varur nga topografia lokale dhe fak- torë të tjerë, dhe shpejtësia dhe

drejtimi i erës ndryshojnë më gjerësisht se mesataret e orëve. Gjatë shtatorit, shpejtësia e erës do të ndryshojënga 5 km/orë në 6 km/orë. Kjo do të thotë që duhet të përgatitemi për një mot plotësisht pa erë.

Shpejtësia mesatare e erës për orë në Tiranë do të jetë në thelb konstante gjatë shtatorit, duke mbetur brenda 0.1 metra për sekondë prej 2.7 metra në sekondë gjatë gjithë kohës. Për referencë, më 4 shkurt, dita më me erë e vitit, shpejtë- sia mesatare ditore e erës është 3.7 metra në sekondë, ndërsa më 1 qershor, dita më e qetë e vitit, shpejtësia mesatare di- tore e erës është 2.5 metra në sekondë. Drejtimi mesatar orar i erës në Tiranë gjatë gjithë shtatorit do të jetëkryesisht nga lindja, me një përqindje maksimale prej 39% më 30 shtator.

Për referencë, më 4 shkurt, dita më me erë e vitit, shpejtë- sia mesatare ditore e erës është 3.7 metra në sekondë, ndërsa më 1 qershor, dita më e qetë e vitit, shpejtësia mesatare di- tore e erës është 2.5 metra në sekondë.

Drejtimi mesatar orar i erës në Tiranë gjatë gjithë shtatorit do të jetëkryesisht nga lindja, me një përqindje maksimale prej 39% më 30 shtator.

Periudha e vegjetacionit

Përkufizimi i periudhës së vegjetacionit varion sipas vendeve dhe ajo është e përcaktuar si periudha më e gjatë e vazhdueshme e temperaturave mbi kufirin e ngrirjes (≥ 0° C) në vit.

Periudha e vegjetacionit shpreh një masë e akumulimit vjetor të nxehtësisë që përdoret për zhvillimin e bimëve dhe kafshëve, dhe përcaktohet si integral i ngrohtësisë mbi një temperature bazë, e cila shpre- het me temperaturat aktive mbi 10° C dhe nën 30° C.

Periudha e vegjetacionit në Tiranë zakonisht zgjat 8.1 muaj (249 ditë), nga rreth 16 mars deri më 19 nëntor, rrallë duke filluar para 19 shkurtit ose pas 10 prillit dhe rrallë duke përfunduar para 28 tetorit ose pas 14 dhjetorit. Ndërsa Sezoni i rritjes (Periudha e vegjeta- cionit) në Korçë (që përfaqë- son zonën e ftohtë të vendit), zakonisht zgjat 6.7 muaj (206 ditë), nga rreth 7 prilli deri më 30 tetor, rrallë duke filluar para 18 marsit ose pas 27 prillit dhe

rrallë duke përfunduar para 10 tetorit ose pas 22 nëntorit.

Muaji Shtator në Tiranë do të jetë plotësisht i përfshirë brenda sezonit të rritjes.

Akumulimi mesatar i tem- peraturave ditore të rritjes në Tiranë do të rriten me shpejtë- si gjatë muajit Shtator, duke u rritur me 293° C, nga 1679° C në1972° C gjatë gjithë kohës.

Presioni atmosferik

gjatë muajit shtatordo të jetë pak i ulët, në kufijtë 1013 hPa, ndërkohë që presioni më i përshtatshëm atmosferik për sistemin kardiovaskular të njeriut është 1016 hPa. Pra në Shtator presioni atmos- ferik nuk do të jetë shumë i favorshëm dhe njerëzit nuk do ta ndjejnë veten shumë mirë.

Shikueshmëria, e cila

tregon për pastërtinë e ajrit dhe transparencën e tij, gjatë muajit shtator do të jetë 9.25 km.

Energjia diellore

Këtu jepet energjia diellore me rreze të shkurtër që ndodh përditë. Rrezatimi me valë të shkurtra përfshin dritën e dukshme dhe rrezatimin ultra- vjollcë.

Energjia diellore me valë të shkurtra mesatare ditore në Tiranë, do të ulet gjatë mua- jit shtator, duke u ulur me 1.6 kWh nga 5.9 kWh në 4.3 kWh gjatë gjithë kohës.

Indeksi i rrezatimit Ultraviolet (UV)

Rrezet e diellit janë burimi kryesor i rrezeve UV. Edhe pse rrezet UV përbëjnë vetëm një pjesë shumë të vogël të rr- ezeve të diellit, ato janë shkaku kryesor i efekteve të dëmshme të diellit në lëkurë. Sasia e rr- ezatimit UV që arrin tokën në çdo vend varet nga një numër faktorësh, duke përfshirë kohën e ditës, kohën e vitit, lartësinë dhe mbulimin e reve. Efekti negativ i tyre është më i madh gjatë muajve të pran- verës dhe verës dhe nga ora 10:00-16:00 e ditës. Në lartësi të mëdha rrezatimi është më i madh. Indeksi i rrezatimit UV përcaktohet në një shkallë prej 1 deri në 11+. Një numër më i madh do të thotë rrezik më i madh i ekspozimit ndaj rr- ezeve UV dhe një shans më të lartë të djegieve nga dielli dhe dëmtimit të lëkurës. Mbrojtja kundë këtij rrezatimi është shmangia e qëndrimit për një kohë të gjatë në diell.

Indeksi i rrezatimit ultra- violet (UV), gjatë muajit gusht do të jetë i ndryshueshëm si- pas ditëve të muajit dhe do të lëvizë në kufijtë1-7 në Tiranë (me mesatare ditore 4.87) dhe në kufijtë 1-7 në Korçë (me mesatare ditore (5.1). (Shih pasqyrat)

Punimet që mund të kryhen në kopshtari gjatë muajit shtator 2021

Duke u bazuar në fazat e Hënës, mund të rekomandohen

(Vijon në faqen 13)

KËNDI I EKSPERTIT

(Vijon nga faqja 14)

Kalendari bujqësor, muaji shtator 2021

dhe në fazat e Hënës dhe marrëdhënieve të tyre me shënjat e Zodiakut.

Data	Punët dhe aktivitetet që mund të kryhen
1	Bëhen gatime të ndryshme, Prodhimi i pijeve alkoolike, konservimi në kuti i frutave dhe perimeve, Përgatiten turshi, kositet bari në lëndina për rritje të ngadaltë, bëhen martesë, Mbjellja e bimëve që japin prodhimet nën tokë,
2	Bëhen gatime të ndryshme. Prodhimi i pijeve alkoolike, konservimi në kuti i frutave dhe perimeve, Përgatiten turshi, kositet bari në lëndina për rritje të ngadaltë, bëhen martesë. Mbjellja e bimëve që japin prodhimet nën tokë
3	Pritini flokët për rritje të ngadaltë, lini duhanin, filloni një dietë për të humbur peshë, kryeni prishje dhe shkatërrime, lyhet me gëlqere dhe bojra, lani dyshemetë prej druri, luftohen dëmtuesit e bimëve, hapen gropa për mbjelljen e bimëve, kryhen vjelje të ndryshme, kositet bari për rritje të ngadaltë, vjelje mollë dhe dardha, kërkoni kredi, argëtoni miqtë, kryhen Martesa, organizoni një festë ose një parti. Tharje frutave, perimeve dhe mishit, Krasitje për të ngadalësuar rritjen
4	Pritini flokët për rritje të ngadaltë, lini duhanin, filloni një dietë për të humbur peshë, kryeni prishje dhe shkatërrime, lyhet me gëlqere dhe bojra, lani dyshemetë prej druri, luftohen dëmtuesit e bimëve, hapen gropa për mbjelljen e bimëve, kryhen vjelje të ndryshme, kositet bari për rritje të ngadaltë, vjelje mollë dhe dardha, kërkoni kredi, argëtoni miqtë, kryhen Martesa, organizoni një festë ose një parti. Tharje frutave, perimeve dhe mishit, Krasitje për të ngadalësuar rritjen,
5	Tharje frutave, perimeve dhe mishit, Krasitje për të ngadalësuar rritjen,
6	Tregohet kujdes për dhëmbët, vjelja e frutave, Koha për peshkim,
7	Bëhen gatime, Fillon dieta për të fituar peshë, Tregohet kujdes për dhëmbët, vjelja e frutave, koha për peshkim,
8	Bëhen gatime, Priten flokët për të nxitur rritjen e tyre, bëhen martesë, Koha për peshkim,
9	Bëhen gatime, Priten flokët për të nxitur rritjen e tyre, bëhen martesë, koha për peshkim,
10	Prodhimi i pijeve alkoolike, Ndërzimi i kafshëve, Mbjellja e bimëve që japin prodhimet mbi tokë, Therje e kafshëve, Koha për peshkim,
11	Fillon dieta për të fituar peshë, Prodhimi i pijeve alkoolike, Ndërzimi i kafshëve, Mbjellja e bimëve që japin prodhimet mbi tokë, Therje e kafshëve, Koha për peshkim,
12	Bëhet kamping, Krasitje për të nxitur rritjen, Drejtimi i flokëve, Koha për peshkim,
13	Bëhet kamping, Krasitje për të nxitur rritjen, Drejtimi i flokëve, Koha për peshkim,
14	Fillojnë prishjet dhe shkatërrimet, Hapje themele dhe hedhje betoni, Vjelja e prodhimit të bimëve që japin prodhimet mbi tokë, Koha për peshkim,
15	Fillojnë prishjet dhe shkatërrimet, Hapje themele dhe hedhje betoni, Vjelja e prodhimit të bimëve që japin prodhimet mbi tokë, Koha për peshkim,
16	Kastrimi i kafshëve, Koha për peshkim,
17	Kastrimi i kafshëve, Koha për peshkim,
18	Kastrimi i kafshëve, Koha për peshkim,
19	Përgatiten reçel dhe brevede, Mbjellja e bimëve që japin prodhimet mbi tokë, Koha për peshkim,
20	Përgatiten reçel dhe brevede, Koha për peshkim,
21	Kositet bari në lëndina, Luftimi i dëmtuesëve dhe barërave të këqija,
22	Kositet bari në lëndina,Luftimi i dëmtuesëve dhe barërave të këqija,
23	Priten flokët për të ngadalësuar rritjen e tyre, Ngjyrosen flokët, Vjelja e prodhimit të bimëve që japin prodhimet nën tokë,
24	Priten flokët për të ngadalësuar rritjen e tyre, Ngjyrosen flokët, Vjelja e prodhimit të bimëve që japin prodhimet nën tokë,
25	Fillon dieta për të rënë nga pesha, Koha për të lënë pirjen e duhanit, Priten flokët për të ngadalësuar rritjen e tyre, Ngjyrosen flokët, Vjelja e prodhimit të bimëve që japin prodhimet nën tokë,
28	Konservimi në kuti i frutave dhe perimeve, Përgatiten turshi, Mbjellja e bimëve që japin prodhimet nën tokë,
30	Fillon dieta për të rënë nga pesha, Koha për të lënë pirjen e duhanit, Zvjerdhja e fëmijëve dhe të vegjëlve të kafshëve.

dhe punimet e ndryshme që mund të kryhen në kopshtari sipas muajve gjatë vitit.

Kalendari i Ditëve më të mira të muajit shtator 2021 për disa aktivitete të përditëshme të fermerit

Jeta dhe veprimtaria e njerëzve duhet të zhvillohet në harmoni të plotë me natyrën dhe ky është çelësi me të cilin mund të zbulohen bukuritë e jetës. Në këtë drejtim është e rëndësishme të kuptojmë parimin e thjeshtë se rendi natyror i gjërave është një grumbull i proceseve ritmike të përsëritura që ndikojnë shëndetin tonë, forcën fizike dhe gjëndjen shpirtërore. Mekanizmat që funksionojnë në natyrë ndikojnë në qënien njerëzore, e cila

është pjesë përbërëse e botës qëna rrethon. Për të kuptuar më mirë realitetin rreth nesh dhe për të përshtatur ritmin e punës dhe të jetës sonë, duhet të kemi njohuri të mjaftueshme për këto fenomene, të cilat kanë ndikimin më të madh në këto procese.

Hëna ndikon jo vetëm në rritjen dhe zhvillimin e bimëve por dhe në veprimtarinë jetësore dhe të përditëshme të qënjeve të gjalla. Sipas traditës mendohet se kur hëna është në fazën e duhur dhe vendin e duhur në zodiak, besohet gjërisht se aktivitetet do të jenë më të frytshme apo të çojnë në rezultate të mira. Periudha në mes të hënës së re dhe të plotë (çereku i parë dhe i dytë i hënës), konsiderohet si koha më e mirë për të kryer detyrat që kanë lidhje me forcën, pjellorinë dhe rritjen. Periudha mes

Hënës së plotë dhe hënës së re (çereku i tretë dhe i katërt i hënës), është koha më e mira për korrjet, rritjen e ngadalësuar, etj. Merret në konsideratë edhe për marrëdhënien që ka hëna me 12 shënjat sunduese të zodiakut. Kështu në bazë të kombinimeve dhe marrëdhënieve të Hënës me trupat qiellorë që shprehen në shënjat zodiakale, përcaktohet në një farë mase ndikimi dhe rezultati i këtyre veprimtarive.

Kalendari hënor i të ushqyerit të njerzve për muajin shtator 2021

Në këtë pjesë jepen rekomandime për ushqimin e përditshëm të njerëzve, duke patur parasysh drejtimet kryesore të ushqimit ditor të njeriut. Kjo bëhet duke u bazuar

Dt.	Përshkrimi i të ushqyerit gjatë ditës
1	Këtë ditë ushqimi duhet të jetë i larmishëm dhe ushqyes. Qumështi i fermentuar dhe produktet e qumështit janë të favorshme. Lejohet pak verë e thatë. Agjërimi nuk rekomandohet.
2	Një ditë e mirë për pastrim. Rekomandohet agjërimi. Mos pini shumë. Shmangni ushqimin e fortë. Kërpudhat dhe pjeprat nuk rekomandohen. Merrni prodhimet e qumështit, veçanërisht gjizën, por jo shumë. Byrekët me krem karamel janë të favorshëm.
3	Kjo ditë është e ndërlkuar energjikisht. Është e favorshme për të marrë ushqime delikate të perimeve. Shmangni fasulet. Shpesh kjo ditë është e njëkohshme me Ekadashi. Gjatë Ekadashi shmangni marrjen e vajrave të grurit dhe perimeve. Hani një darkë nga hikërror dhe sallatë me perime. Në mbrëmje pini qumësht. Përdorni gjalpë të shkrirë. Mos merrni perime të rrumbullakëta. Patatet, peshqit dhe erëzat lejohen. Agjërimi lejohet.
4	Merrni çdo ushqim që ju pëlqen, por mos e teproni, kryesisht mish. Përdorni erëza për përgatitjen e ushqimit të yndyrshëm. Preferohet të përdorni kardamom, shafran i Indisë, hudhër, piper. Shmangni patatet dhe limonet. Byreku i kremi është i favorshëm. Nëse është e nevojshme filloni agjërimin. Mos pini shumë.
5	Përdorni jeshillëqe me çdo ushqim të fortë që merrni sot. Arrat janë të favorshme. Mos harroni të pini lëngje, të hani fruta dhe perime. Rekomandohet agjërimi i thatë. Shmangni farat, drithërat dhe ushqimet shtazore.
6	Merrni vetëm ushqim vegjetarian këtë ditë. Drithërat dhe kokrat janë të favorshme, produktet e qumështit mund të kenë efekt të favorshëm. Përgatitni byrekë, petulla të bëra në shtëpi, etj.
7	Rekomandohet një dietë vegjetariane. Shmangni ushqimet e nxehta, pikante, të majme. Çaji i fortë, kafeja ose alkooli nuk rekomandohet.
8	Lejohet ushqimi me erëza dhe mish. Ju mund të përdorni erëza si xhenxhefil, spec djegës, hudhër, mustardë, etj.
9	Preferohen ushqime delikate dhe të konsiderueshme si ragu i perimeve, sallatat, perimet e ziera. Çaji bimor qetësues mund të sjellë një efekt të favorshëm. Përdorni melissa, kamomil dhe nenexhik. Bëni një brumë furre për bukë dhe byrek me krem.
10	Jini veçanërisht të kujdesshëm me ushqimin sepse kjo ditë simbolizon fillimin e tretjes dhe transformimit të ushqimit që merrni. Kjo është dita e vetme kur ushqimi digjet dhe shndërrohet plotësisht në inde. Ndiqni instinktin tuaj kur zgjidhni ushqimin. Yogi zakonisht bën të njëjtën gjë - blini shumë ushqime të ndryshme dhe hani atë që duan. Mos e teproni, jini të kënaqur. Qumështi dhe gjiza janë ushqimi më i mirë këtë ditë. Frutat dhe mjalti janë të preferueshme. Mos agjëroni, shmangni mishin, arrat, lakrën e fermentuar, miellin, drithërat, farat, ushqimin e fortëdhe alkoolin.
11	Këtë ditë elementët e ujit janë aktivë, kryesisht kujdesuni për veshkat tuaja. Birra, shumë ujë, qumësht ose produkte të qumështit mund të jenë të dëmshme. Shmangni çdo procedurë pastrimi.
12	Produktet kryesore për të shmangur këtë ditë janë mishi i shpendëve, veçanërisht mishi i pulës dhe vezët. Hani më shumë fruta - mollë, hurma, qershí, kajsi. Pini verë dhe çaj bimor (çaji i zi nuk rekomandohet).
13	Këtë ditë ju mund të agjëroni ose të mbani një dietë vegjetariane. Nëse nuk jeni vegjetarian hani ushqime delikate, drithëra dhe peshk. Shmangni nikotinën dhe alkoolin.
14	Është një ditë e mirë për agjërim, Hani ushqim delikat. Mos merrni produkte me origjinë artificiale, jo pije natyrale, ëmbëlsira, etj. Preferohet qull me kokërr të fortë. Peshku është në rregull. Mos e teproni, është shumë e rrezikshme kjo ditë. Shmangni kërpudhat, mishin dhe perimet e gjata.
15	Kjo ditë është e lidhur me traditat familjare, prandaj është më e rëndësishme shoqëria gjatë marrjes së ushqimit sesa vetë ushqimi. Mos e teproni. Pini çaj bimor, lëngje natyrale dhe hani gjellët me perime. Mos e teproni me alkoolin. Agjërimi është i lejueshëm. Pi më shumë ujë.
16	Këtë ditë ushqimi më i mirë janë frutat dhe lëngjet. Është e rëndësishme të dëgjoni ndijimet tuaja. Nëse ndjeni rëndim atëherë filloni të agjëroni. Nëse keni ngarkesë fizike përpara hani ushqim me kalori të lartë. Zakonisht kjo ditë është e njëkohshme me Ekadashi. Gjatë Ekadashit shmangni marrjen e vajrave të fasuleve, drithërave dhe perimeve, hani fruta, lëngje, sallata, hikërror dhe produkte të qumështit. Është e favorshme të filloni agjërimin afatgjatë.
17	Pini shumë sot. Është e favorshme të pini çaj kundër kollitjes për të pastruar mushkëritë. Hani lëngje frutash (përveç lëngut të mollës), arra, fara luledielli, vajra vegjetale. Shmangni ushqimin e ashpër, vezët, peshkun dhe mishin. Alkooli dhe nikotina duhet të përjashtohen plotësisht. Kryeni terapi me lëng.
18	Është e favorshme të marrësh ushqim deti dhe të eksperimentosh me ushqimin. Tretja e qullit me kokërr të ngurtë është shumë e mirë. Perimet dhe frutat janë të pazëvendësueshëm si zakonisht. Piqni dhe merrni bukë.
19	Ushqimi i sapopërgatitur luan një rol të rëndësishëm sot. Bajame e pjekur është e preferuar. Produktet e kripës janë të lejueshme. Mos merrni ushqim të ëmbël dhe të hidhur. Pini më pak ujë.
20	Ushqimi i sapo përgatitur luan një rol të rëndësishëm sot. Bajame e pjekur është e preferuar. Produktet e kripës janë të lejueshme. Mos merrni ushqim të ëmbël dhe të hidhur. Pini më pak ujë.
21	Ushqimi duhet të jetë i konsiderueshëm, por jo i tepërt. Shmangni mishin, kërpudhat, bimët bishtajore. Gjatë kësaj dite hënore gjaku rigenerohet, prandaj përdorni shafran i Indisë. Pija më e mirë është çaji joga me shafran i Indisë. Në mbrëmje, jo shumë kohë para gjumit, pini qumësht me shafran i Indisë dhe kopër. Në mënyrë ideale merrni fruta, perime, supë delikate dhe qull. Peshku lejohet.
22	Kjo ditë është për llupsat, por mos e teproni. Është e rëndësishme të përgatitni diçka të veçantë, të pazakontë, të shijshme. Koha më e mirë për eksperimente. Çdo ushqim dhe verë e kuqe lejohet. Rrushi dhe frutat ekzotikë janë shumë të favorshëm.
23	Produkti kryesor është arrë. Shmangni mishin dhe pijet e forta. Vera e kuqe lejohet. Në përgjithësi dita ideale për shkarkimin e trupit tuaj. Merrni më shumë vaj vegjetal.
24	Mbani dietë dhe merrni ushqime delikate. Çdo mbingarkesë mund të çojë në pasoja të dëmshme. Ushqimi më i mirë për këtë ditë është shega, perimet e rrumbullakëta, lakra dhe patatet. Shmangni perimet e gjata si karota, kungulleshka, kastravecí, patëllxhani, etj.
25	Merrni çdo ushqim që ju pëlqen përveç mishit. Preferohet të eksperimentoni me receta të reja ekzotike. Gjëja kryesore është që ushqimi duhet të jetë i përgatitur freskët.
26	Këtë ditë produktet e kuqe rekomandohen si shega, boronicë, panxhar, karrota, qershí, manaferra të kuqe dhe lëngje të freskëta të shtrydhura. Pini çaj për pastrimin e gjakut. Merrni çdo ushqim që ju pëlqen, por mos e mbingarkoni mëlçinë dhe mos e teproni me ëmbëlsirat.
27	Këtë ditë produktet e kuqe rekomandohen si shega, boronicë, panxhar, karrota, qershí, manaferra të kuqe dhe lëngje të freskëta të shtrydhura. Pini çaj për pastrimin e gjakut. Merrni çdo ushqim që ju pëlqen, por mos e mbingarkoni mëlçinë dhe mos e teproni me ëmbëlsirat.
28	Ushqimi i tepërt është i rrezikshëm këtë ditë. Qumështi i fermentuar dhe produktet e qumështit janë të favorshme. Menyja më e mirë është byrek me qumësht dhe krem karamel me arrë. Shmangni mishin, kafenë dhe alkoolin. Ushqimi i tepërt mund të çojë në probleme të traktit tretës. Merrni më pak ujë. Agjërimi lejohet.
29	Këtë ditë ushqimi duhet të jetë i larmishëm dhe ushqyes. Qumështi i fermentuar dhe produktet e qumështit janë të favorshme. Lejohet pak verë e thatë. Agjërimi nuk rekomandohet.
30	Këtë ditë ushqimi duhet të jetë i larmishëm dhe ushqyes. Qumështi i fermentuar dhe produktet e qumështit janë të favorshme. Lejohet pak verë e thatë. Agjërimi nuk rekomandohet.

Kredi Agrobiznes

A mund të blej makineri dhe
pajisje të reja bujqësore?

*SIGURISHT,
BËHET!*

 CREDINS bank

www.bankacredins.com
Tel.: +355 4 53 53 000

